

■ 22 Ocak
2015 Cuma
■ Sayı: 16
■ 3 TL

HAFTALIK
SİYASİ DERGİ

BOYUN EGME

Renault işçisi yeniden ayakta

Renault, Mayıs ayındaki 13 günlük işgalin ardından bir kez daha hareketli günler yaşıyor. Beş bin işçi bu kez tek bir dakika fazla mesaiye kalmıyor. Fabrika otoparkı tamamlanmayı bekleyen araçlarla dolup taşmış durumda.

NEYİN SAVAŞI... NEYİN BARIŞI...

SURİYELİLERİN SEFALETİ SERMAYEYE İLAÇ OLACAK! | CHP'DE SİYASET YOK, AYAK OYUNU ÇOK |
'İŞİD EŞİTTİR AKP' DENKLEMİ NEYİ AÇIKLIYOR? | RÖPORTAJ GÜNLERİNDE MANDACILIK...

DÜZEN İÇİ MUHALEFETLE DİRDİMİZ VAR

Türkiye aslında hiçbir zaman seçeneksiz kalmadı. Ama bu ülke hep bir seçeneksizlik içinde hareket ettirildi. Gerçek bir seçeneğin varlığının saklanması, görünmesinin engellenmesi bu düzenin başarısıdır. Düzenin diğer başarısı, bunun sayesinde tercih edilmeyecek olanı tercih edilebilir kılmasıdır.

Türkiye'de düzen muhalefetinin hikâyesi herkes için değil ama bir toplam için budur. Türkiye solu için önemli olan bu hikâyenin nesnesi haline gelen toplamın kendi hitap kitlesinin bir parçası olmasıdır. Komünistlerin düzen muhalefetiyle ilgilenmesinin temel nedeni iki tür siyasetin hedefindeki insanların kesişim kümesinin genişliğidir.

Bunun Türkiye'ye özgü bir durum olduğu elbette söylenemez. Ama durumun Türkiye'ye özgü yanları var.

Sosyal demokrat partilere oy verenleri geçtik, sosyal demokrat partilerde siyaset yapanlar arasında dahi kendisini devrimci veya sosyalist diye nitelendirenlerin sayısı gerçekten hayret vericidir.

İnsanların beyanlarını tartışmak bir noktadan sonra imkânsızdır. Kendisini devrimci olarak niteleyen insanlara sürekli "sen aslında devrimci değilsin" demek giderek anlamsızlaşır. Ancak bu beyanlardan hareketle devrimcilerin sayısının bu denli çok olması sevindiriciyken, aynı devrimcilerin kitlesel olarak tercihlerini düzenin sosyal demokrasisi için kullanmaları yalnızca hüznü değil aynı zamanda arzıdır de.

Düzen değişikliğini gerçek bir seçenek olarak görmeyen devrimciler, solcular, sosyalistler... Bu insanlar kendilerini düzenin içine hapsederek yalnızca kendilerini kilit altına almıyor, çevrelerine yaydıkları umutsuzluk ve karamsarlıkla düzenin seçeneksizlik hikâyesine ortak olarak komünistlerin karşısında konumlanıyorlar. Bunu hangi niyetle yaptıklarının ya da bunu gerçekten isteyip istememelerinin bir önemi yok.

Çünkü sorun hiçbir zaman umutsuzluk ve karamsarlıktan ibaret olmuyor. Sosyal demokrasi, farklı iki mecrada da olsa, düzenden devşirilen ideolojik motiflerle yeniden üretilirken doğal olarak kimi zaman liberalizme, kimi zaman milliyetçiliğe, kimi zaman ise dinselliğe bulaşılıyor.

Piyasacı, milliyetçi ve İslamcı olduğu bilinen bir AKP ve onun karşısında bazen liberal, bazen milliyetçi olan, bazen de gericiliğe göz kırpan bir muhalefet... Dolayısıyla bütün ideolojik çerçevesi aslında AKP tarafından belirlenen ve doğal olarak AKP'ye daralan bir düzen siyaseti... Seçeneksizlikten buna eklenmiş, bunun bir parçası olmuş kendisini devrimci, solcu ya da ilerici olarak gören insanlar...

Gerçekten komünistlerin bu tabloyu kabul etmeleri mi bekleniyor? AKP'ye karşı muhalefet ederken, AKP'ye karşı muhalefet edermiş gibi yapanları teşhir etmeyelim mi? Bu düzenin değişmesi bu denli gerçek bir seçenek olarak ortada dururken, düzenin vazettiği şekilde bunu görmeyenlere devrimin aciliyetini ve olabilirliğini anlatmak için mücadele etmeyelim mi? Liberalizm ve milliyetçilik gibi gerici ideolojilere nereden gelirse gelsin, kim tarafından savunulursa savunulsun karşı durmalıyız mı?

Bunlardan vazgeçilemez çünkü bunlar düzen içi muhalefeti doğru yola çekmek için değil düzene karşı mücadele etmek için yapıyor. Komünistler düzen içi muhalefete düzene muhalefet etmenin bir parçası olarak muhalefet ediyor.

Komünistler, düzenle kavgalarında hangi niyetle olursa olsun araya giren, yine hangi niyetle olursa olsun insanlara ulaşmalarına engel teşkil eden her şeye karşı mücadele etmek zorunda. Bu devrimci mücadelenin ayrılmaz bir parçası. Tıpkı, düzen dışına çıkacak herkese kapılarn sonuna kadar açık tutulacak olması gibi...

 KOMÜNİST PARTİ

SİLAHLAR SUSSUN DEMEKLE OLMUYOR

'Para konuşsun' demeyeceğiz

SINIF SİYASETİ, TOPLUMSAL SORUNLARDAN, SİYASETEN KAÇIŞIN DEĞİL, PARANIN SALTANATINA KAFA TUTMANIN YOLUDUR. EMPERYALİZMİN VE GERİCİLİĞİN BELİRLEDİĞİ DÜNYA SİYASETİNDE EKSİK OLAN İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ SİYASETİDİR.

Geçtiğimiz aylarda Komünist Parti tarafından yayınlanan "Kırlı Siyaseti Reddediyoruz" belgesi belli ki gündemimizden hiç düşmeyecek. Sınıfsal özünden koparılarak değerlendirilecek, "hangi sınıftan" sorusu sorulmadan konumlandırılacak bir güç, bir dinamik, bir sorun tanımlanamaz, Komünist Parti'nin reddettiği budur.

HANGİ TÜRKİYELİLEŞME?

Bunun için "Türkiyelileşme" dendiğinde hiç duraksamadan "neresinden" diye sorduk. Devrimden başka çıkışı olmayan emekçi sınıfların Türkiyesi mi, yoksa holdinglerin, cemaatlerin, sendika ağalarının ve Avrupa Birliği'nden fonlanan "sosyal demokrat açılımcıların" Türkiyesi mi? "Aman işte bölmekten vazgeçiyorlar, barış istiyorlar, daha ne olsun" demedik. Diyenlerin "saf olduklarını" da düşünmüyoruz. "Türkiyelileşme" Kürt ayrılıkçılığının "demokrasi güçlerine" yuttuğu bir zoka değildi. Uluslararası sermayeye göz kırpan Türk ve Kürt sosyal demokrasisi arasına gerilmiş bir köprüydü.

Bese Hozat, "CHP ulusalcılıkta inat etmeseydi bugün ülkeyi AKP değil CHP-HDP koalisyonu yönetiyordu" sözleri HDP'nin "Türkiyelileşme" açılımının bazen iddia edilebileceği gibi PKK'den bağımsız olmadığını gösterdiği kadar bu açılımın geniş bir kapalı diplomasi ile ortaya çıktığını da göstermektedir.

Kürt dinamiği üstelik Pan-Kürdizm'e (Kürtlerin tüm bölgede birliği) de açılan bir milliyetçiliğin belirlenimi altındadır. Bu durum Kürt sorununun artık burjuva milliyetçiliğine emanet olduğu anlamına gelmez. Ama Kürt sorununda da işçi sınıfı çizgisi kendini var etmedikçe ilkesizliğin, kirli pazarlıkların, çaresizliğin yarattığı gelgitlerin devam edeceğini gösterir.

Komünistlerin somut, reel ve aktüel "sınıf siyaseti" için deklarasyonunda netleştirilen bir nokta budur: İşçi sınıfının penceresinden bakarız. İşçi sınıfına yarar mı, sınıf siyasetinin yüzünü ağartır mı? Buna bakarız. Bizim ülkemizde "sınıf indirgemeciliğinin" siyaseti hareket-sizliğe mahkûm edeceği oportünist bir görüştür.

GERİCİLİK VE EMPERYALİZM

Gericilikten demokratik açılım bekleyenler de, Şeriat diktatörlüğüne karşı "uluslararası kamuoyu"ndan

AKP milletvekili Galip Ensarioğlu ile HDP milletvekili Altan Tan'ı bir araya getiren Diyarbakır Sanayici ve İşadamları Derneği vekillerden, "çözüm için" daha fazla inisiyatif almalarını istedi...

medet umanlar da, Türkiye gericiliğinin arkasındaki emperyalist desteği ve emperyalist odaklarla işbirliğinin kendisi bir işbirlikçi güç olan Türkiye gericiliğine güç ve meşruluk kazandırdığını görmüyorlar.

Türkiye'de devrimci siyasetin altın kuralı: Gericiliğe ve emperyalist müdahaleye irtifa kazandıran, emekçi sınıfları

yerin dibine gömer.

Gericiliğin anayasa yapmasını, emperyalistlerin krupiyerlik yaptığı masaların kurulmasını, Kürt işçisini yok sayan, Kürt yoksulunu Avrupa fonlu tüccarlara mahkûm eden açılımları reddetmek, "gerçek" siyasetin yegâne yoludur.

■ Mehmet Kuzulugil

Uluslararası gözlemciler kim?

AKP, hep yaptığını yine yaptı. İmza metni aynı ikilikte değerlendirildi. "Siz şimdi terörist ağzıyla devletimize terörist mi diyorsunuz?" saldırıları gerçek bir korkunun sonucuydu. Bir başka yanıla ise AKP yine krizden fırsat yaratıyor, üniversitelere dönük tamamlanamamış harekâtına hız veriyordu.

AKP saldırıları, bu konuyu da üniversitelere saldırmak için gerekçe haline getirmeleri, söz konusu imza metninin içeriğini önemsizleştirdi. Bir süre için.

Oysa hiç önemsiz değildi. Bu metin, NATO üyesi bir silahlı devlet örgütünün "uluslararası gözlemciler" tarafından denetlenmesini öngörüyordu. Bunun bir akıl sürçmesi ya da "kasıt aşımı" olmadığını hepimiz biliyoruz.

Burnunun dibinde yaşanan onca şey varken, "uluslararası gözlemci" çağırma gafı diktatörün şirretliği sayesinde örtüldü. "Gaf" dediğimize bakmayın, kampanyanın hazırlayıcılarının oldukça kasıtlı bir şekilde adım attıkları açıktır. Üzerinde durulmayı hak eden nokta ise milliyetçi linç kampanyalarında işin bu kısmının adının bile geçmemesidir!

Kendi ülkesindeki üniversitelerin devletini eleştirmesine katlanamayan hamburger milliyetçileri "elin adamı bizim sorunumuzu mu çözecek" fikrine hiç sahip değildir. "Getirin ben de imzalıyorum" kampanyaları yürüten solcuların düşünmediğini onlar niye düşünsün denilebilir. Bakın bu da doğrudur.

Röportaj günlerinde

TOZ DUMANDAN GÖZÜKMEYEN MÜZAKERE MASASI DEVRİLMİŞ DEĞİL. AMA AYAKLARI ÇAMURA İYİDEN İYİYE BATTI. BU ÖYLE BİR MASA Kİ, OYUNA DEVAM ETMEK İÇİN EMPERYALİZME SÜREKLİ HARAÇ ÖDENİYOR. OYUN HİLELİ OLMASA, HARAÇ DEĞİL DE KRUPİYENİN VEYA KUMARHANENİN PAYI DENEBİLİRDİ.

Tayyip Erdoğan görüşlerini âleme ilan etmek için röportaj beklemek durumunda değil. İstese her namaz vakti bir fırsattır, onun için!

O bile gerekmiyor, çünkü Erdoğan'ın konuşmaya ara vermesi için özel durumlar gerekiyor. Gezi patlayacak mesela. Ya da seçim sonuçları egemenlerin başka alternatif yakalamalarına el verecek ve AKP'nin görece değeri düşecek... Erdoğan bu tür istisnai günler dışında hep konuşuyor.

Röportaj sadece bu nedenle değil, iki saat konuşma lafın özü iki dakikaya sığacak "derinliği" geçmediği için de gereksiz. Erdoğan'ın son haftanın tartışmalarında söylediği de o kadarıdır ve "akademisyenler"den başlayarak önüne geleni mandacılık, yani işbirlikçilikle suçlamıştır. Bu Erdoğan'ın haddi değildir. Peki, bu hadsizliğin altı gerçek midir, değil midir?

HEDEF KÜÇÜLTMEK YA DA UZLAŞMACILIK

Erdoğan dışındaki normal siyasetçilerle yapıldığıdaysa söyleşi iyidir, aydınlatıcıdır. Geçtiğimiz günlerin aydınlatıcı söyleşilerinin Kürt siyasetinden gelmesi rastlantı olmadı. Hatip Dicle Cumhuriyet'e, Salih Müslim Sputnik'e konuştular uzun uzun.

Türkiyeli Kürt hareketi çatışma ortamının yeniden egemen olmasını "Saray"ın saplantıları üstünden kamuoyuna yansıtıyordu. Röportajlarla aydınlanana kadar kurulan popüler dile göre, Saray'ın saplantısının kaynağında kişisel hırs, demokrasi sindirimsizliği gibi unsurlar varmış. Ankara demokratikleşmeden caymış, 90'lara dönmüş. Kürt halkına karşı AKP ve İŞİD; ama özellikle "Saray".

Hedefi küçültmek, odaklanılanı yalnızlaştırıp güçsüzlendirmeye yarayabileceği gibi, onun yanı başında ama dışındaki başkalarına yönelik umut beslemek anlamına da gelebilir. AKP'nin düzen içi muhalifleri bunu hep yaptılar. Dengir Mir Fırat'ın HDP'ye transferinden ne kazandıklarını bilmiyorum. Eskiden sadece kongreleriyle kendini duyuran artık oradan da düşen CHP'yi geçiyorum...

Bu süreçte "Sarayın savaşı" vurgusu AKP cephesinde gözle görünür bir kadro değişti açmadı.

Erdoğan ile AKP arasındaki olası çatlaklara oynamakla kalmayan Kürt siyaseti, Ankara ile Batılı merkezler çelişkisine de oynuyor. Ağustos 2015 başlarında ABD Büyükelçisi John Bass'ın Kürt hareketinin temsilcisi bir heyetle görüştüğü ve bu görüşmede "birkaç ay daha sabredin, operasyonlar azalacak" dediği

daha o günlerde basında yer almıştı. Ne "birkaç"ın sayısal değerini, ne de mesajın samimi mi oyalama amaçlı mı olduğunu bilemeyiz. Ama bu kadarı bile Kürt siyasetinin AKP-ABD aralığında nefes alıp veremeyeceğini gösterir.

Emperyalizmle ilişkili diğer veri çok nettir ve ABD'nin PYD'yi AKP için feda edeceğine dair tek bir işaret yoktur. Anlaşılan ABD, AKP'nin Kürt hareketini geriletme amacına endekslediği "PKK eşittir PYD" tezini tersine çevirme yoluyla bir uzlaşma formülünü gündeme getirdi. Buna göre PKK Türkiye'ye ait ve teröristti. Ayrıca Barzani varken PKK'ye Irak'ta ihtiyaç olmazdı. PYD'nin Suriye'de, en samimi Amerikan müttefiklerinden biri olarak yapabileceği çok şey vardı.

Salih Müslim farkında mı bilmiyorum ama söyleşide kullandığı "Amerika, DAESH bıçağı boğazımızdayken kalkıp bizi kurtardı" sözlerinden PYD'nin ABD ile ilişkisinin derin ve duygulu olduğu anlamı çıkar. Müslim PYD'nin "barış görüşmeleri"ne alınıp alınmayacağına ABD ve Rusya'nın karar vereceğini söylüyor. Sahanın yeni oyuncusu Rusya'nın bu konuda bir tereddüt göstermeyeceği açık olduğuna göre, gözler ABD'ye dönecek. Her şeyin bir fiyatı vardır. Bakalım ABD, "PYD'yi almayın" diye mızıklanan AKP'den ödeye-

mandacılık

bileceği bir bedel mi isteyecek?

Yazımızın maksadı bu gelişmeleri analiz etmek olmadığından duygulu röportajlara dönebilirim.

ROJAVA KORKUSU...

Hatip Dicle, Kürt siyasetinin popüler dilinden, yani "Saray'ın savaşı" veya "Erdoğan'ın takıntıları"ndan çıkıp geliyor: Devletin temel korkusu şuydu: 'PKK, Amerika ile, şununla bununla anlaşta, bunlar benim güneyimde Kürt petrollerinin Akdeniz'e taşındığı bir koridor kuracaklar. Bu benim için tehditir.' Yani Rojava korkusu.

Dicle, HDP'nin parti olarak seçime girmesi ve yasal düzenleme yapılmadığı için nihai çağrı yerine niyet beyanı yapılmasını da sayıyor müzakerelerin AKP tarafından durdurulma nedenleri arasında. Ama temel olan Rojava korkusu.

Rojava korkusu Habur sendromunun gelişmiş, yenilenmiş versiyonudur. 2009 Ekim ayında bir grup PKK'linin teslim olmaya geldiklerinde 50 bin kişilik bir miting düzenlemeleri altında petrol boruları yoktu. "Çözüm süreci" Kürt siyasi hareketini 5-6 yıl içinde prestij ve şov gibi önemli ama daha soyut/manevi kazanımlardan, Kürt petrollerine ortaklık noktasına taşımış. AKP'ye bu kadarı fazladır. Çözümün, masanın karşısını değil berisini güçlendirmesini istemek tarafların hakkıdır.

Bu hakkı kullanmanın yolu emperyalizme kan bedelini ödemekten geçmektedir.

Toz dumandan gözükmeyen müzakere masası devrilmiş değil. Ama ayakları çamura iyiden iyiye battı. Bu öyle bir masa ki, oyuna devam etmek için emperyalizme sürekli haraç ödeniyor. Oyun hileli olmasa, haraç değil de krupiyenin veya kumarhanenin payı denebilirdi. Ama hile var. Barzanistan'dan Akdeniz'e uzanacak olan boru hattı projesine de, IŞİD petrollerini taşıyan damat tankerlerine de çalışma ruhsatları aynı Amerikan ofisinden verilmiş olsa gerek! Üstelik bu anlaşmalarda imza yok, süre belirsiz. ABD'nin "suyumu bulandırdın" demesi her saniye mümkündür ve yeni ödeme politik veya ekonomik olarak yapılabilecektir.

Geçerken not etmek zorundayım; bu oyunda Rojava komünleri diye bir şey olamaz. Tarih boyunca köle, emekçi, yoksul, işçi sınıfı denemeleri hep belirli bir tutarlılık içinde, ilerici bir bağlama oturarak gerçekleşmiştir. 1871 Komünü işgalci Prusya'yla ilişkisini teslimiyetçiliğe ve ihanete vurduran iktidara karşı Paris'in emekçilerinin eseridir. 1917 Ekim'i halkını açlıktan ve savaştan ölüme sürükleyen Çarlığa karşı Rusya işçilerinin ve köylülerinin ekmek, barış, özgürlük kalkışmasıdır. 1945'te işgalciyi ve işbirlikçiyi Kızıl Ordu'nun yardımıyla süpüren halkların aynı zamanda sosyalizme yönelmeleri gayet tutarlıdır. Ya da 1959'da yoksul ülkesini Batılı zenginlerin oyuncağı ve eğlencesi kılan bir diktatöre isyan edenler, elbette Küba'da insanlığın ayağa kalkışını ilan edeceklerdi... Hangi örnek olursa olsun,

**HEDEFİ
KÜÇÜLTMEK,
ODAKLANILANI
YALNIZLAŞTIRIP
GÜÇSÜZ-
LEŞTİRMEYE
YARAYABİLECEĞİ
GİBİ, ONUN
YANI BAŞINDA
AMA DIŞINDAKİ
BAŞKALARINA
YÖNELİK UMUT
BESLEMENİN
ANLAMINA
DA GELEBİLİR.
AKP'İN DÜZEN İÇİ
MUHALİFLERİ BUNU
HEP YAPTI.**

eşitlikçi bir toplumsal düzeni hedefleyen her girişim, benzeri bir haklılık bağlamına muhtaçtır. ABD koalisyonunda yer arayışının ve pazarlıkların damga vurduğu bir politik coğrafyada, isterse sokaktaki herkes dört dörtlük devrimci olsun, sosyalizmden, Komün'den söz edemezsiniz.

MANDACILAR VE VAHDETTİNCİLER

"Sadece bununla da kalmıyor, gelişmeleri takip etmek üzere yabancıları ülkemize davet ediyorlar. Bunun adı müstemleke zihniyettir, 'mandacılıktır.' Türkiye, bu zihniyetin ihanetiyle yüz yıl önce de karşılaştı. O zaman da bu ülkeyi ancak yabancıların düzeltilebileceğine inanan ve kendilerine yine 'aydın' diyen mandacı bir grup vardı."

Bu sözler, durmadan konuşan diktatörün ağzından çıktı. Şu "röportaj günleri"nde salgın halini alan mandacılığı eleştirecek son kişinin, kariyer planı, daha bir siyasi proje olarak doğmazdan önce Washington dolaylarında hazırlanan Recep Tayyip Erdoğan'ın bağımsızlıkçı söylemini kendi yandaşları bile ciddiye almıyorlar. Tabii ki demagoji. Gelmiş geçmiş en teslimiyetçi iktidarın demagojisi. Demagoğumuz mandacı değilse, İngilizci Vahdettin'in mirasçısıdır!

Peki, Erdoğan böyledir de, üslubundaki sakil öğeleri bir kenara ayırırsak, bu sataşmanın gerçeğe denk gelmediğini kim iddia edebilir?

■ Aydemir Güler

Ama biz varız

UMUTSUZLUK VE MUTSUZLUK BÜYÜK DÖNÜŞÜMLERİN HABERCİSİ, YARATICILIĞIN TETİKLEYİCİSİDİR ÇOĞU ZAMAN. ÇÜNKÜ SORGULAMAYA KAPI AÇAR. BÜYÜK KARAMSARLIKLARDAN BÜYÜK TOPLUMSAL FIRTINALAR BOY VERİR. BELKİ DEVRİMİN ÖNGÜNÜNDE DEĞİLİZ HENÜZ, AMA BİR DEVRİMİN HANGİ KRİTİK ADIMDA YOL ALMAYA BAŞLADIĞINI KİM BİLEBİLİR...

Komünistler 2010 yılında Cumhuriyet'in çözülüşünü ilan ettiklerinde asıl vurguyu varılan noktadan geriye, görece daha iyi olana dönüşün mümkün olmadığına yapıyorlardı. 12 Eylül'le başlayan gerici dönüşümün sonunda sermaye "laiklik, kamuculuk, bağımsızlık, yurtseverlik" gibi değerlerin kırıntılarına bile tahammül edemez hale gelince öldürücü vuruşu yapıp onu sırtındaki bu yüklerden kurtarmak AKP'ye düşecekti. Buraya kadar sürecin pürüzsüz ilerlediği bile söylenebilir. Ama bu değerlerin kök saldıği toplumsal birikimin bir anda yok olup gitmeyeceği anlaşılınca işler değişti.

TKP'nin 90. Yıl tezlerindeki "Türkiye Cumhuriyeti bitmiştir" ifadesini "Bu durum sol için de yeni bir mücadele döneminin habercisidir" cümlesi takip ediyordu. Nitekim 2013 Haziran Direnişi ile zirveye ulaşan toplumsal direnç ve hareketlilik, ülkedeki ilerici birikimin kolayca tasfiye edilemeyeceğini gösterdi. TSK, Yargı, Üniversiteler, CHP ve bir dizi düzen kurumu AKP'nin siyasi terörü karşısında teslim bayrağını çekerken oluşan halk tepkisi günümüze kadarki süreçte AKP'nin başını en çok ağrıtan unsur olarak kalmaya devam etti.

Bu dönemin kapandığını söylemek mümkün görünmüyor. Fakat koşulların değiştiği notunu ekleyerek.

BU MAYA TUTMAZ

Direniş, gerici mayanın bu topraklarda tutmayacağını gösterdi. Bu nedenle Erdoğan uzun süredir ezebileceği bir Haziran Direnişi arzulamakta, bu türden bir provokasyonun fırsatını kollamaktadır. Bunca seçim zaferine, baskıya ve zulme rağmen hâlâ kendisini galip sayamaması ve "kanırtmaya" devam etmesi bundan. Çünkü Haziran'da halka yenilmişti ama hâlâ ona karşı bir zafer elde edebildiğini düşünmüyor. Haksız da sayılmaz.

Oysa AKP karşıtı kesimleri temsil etme iddiasını taşıyan CHP ve HDP bir yandan sokağın enerjisini sandıkta

soğururken, kaybedilen her seçim sonrasında da aynı şeyi tekrarlamaya devam ettirer: Seçim sonuçlarına saygılıyız! İlginç olansa bu partiler seçim sonuçlarına bakıp halka "yenildiniz" derken, onların galip kabul ettiği Erdoğan'ın bir türlü zafer rahatlığına erişememesi. Çünkü Erdoğan bu partilerin kendisini kabul edip etmemesini umursamıyor. AKP'nin bugüne kadar zora düştüğü gelişmelerin birisinde bile meclis muhalefetinin herhangi bir dahlinin olmadığı düşünüldüğünde haksız olmadığı ortada. O kendisine boyun eğmemekte direnenlerin biat etmesini istiyor. Bunu da bir türlü başaramıyor.

Erdoğan'ın art arda gelen seçim zaferlerine, muhalefeti uysal koyuna çevirmiş olmasına rağmen beklenen sakinliğe erişememesinin nedeni de bu. Kolay olanı becerip siyaset alanını fethetmelerine rağmen, halkı teslim almadan, toplumsal dönüşümü sağlamadan kendilerini güvende hissedemeyecek. Tansiyonu hiç düşürmemesinin altında, bunu kolay kolay başaramayacak olduğunu artık anlamış olması yatıyor. En ilkel, gayrimuşru ve aynı zamanda da etkisiz olan araca yaslanmak zorunda artık; silahlı bir zor gücü ve dinsellik.

Yoksa akıl kârı değil Sedat Peker gibi üçüncü sınıf mafyalardan, Tuğçe Kazaz medya maymunlarından medet ummak. Bir aczin göstergesi olabilir ancak. Fakat bu acizlik durumu AKP'nin, biraz yumuşasın diye Erdoğan'ın gözünün içine bakan muhalefetle başa çıkmasına engel olmuyor; HDP ile yarım masaya oturulabilir, anayasada CHP'nin gönlü alınabilir. Sorun bunlarda değil.

SİYASETTEKİ BOŞLUK

Çözülüş yıllarında AKP'nin düzen siyasetinin bir ayağını şiddetli biçimde budamasıyla ortaya çıkan boşluğun uzun süre doldurulamaması, düzenin dengesinin AKP lehine orantısız biçimde bozulması halkın, işbaşa düştü diyerek kendi işini kendi yapmaya kalkması sonucunu doğurmuştu. En temel insan

CHP VE HDP SEÇİM SONUÇLARINA BAKIP HALKA 'YENİLDİNİZ' DERKEN, ONLARIN GALİP KABUL ETTİĞİ ERDOĞAN BİR TÜRLÜ 'ZAFER' RAHATLIĞINA ERİŞEMİYOR. ÇÜNKÜ ERDOĞAN'IN DERDİ DÜZEN MUHALEFETİ DEĞİL, BOYUN EĞDİREMEDİĞİ MİLYONLAR.

haklarının bile herhangi bir düzen öznesi tarafından savunulamayacağı anlaşılınca ilerici toplumsal kesimler AKP karşısındaki barikatlarda komünistlerle omuz omuza mevzilenmişti.

Ancak siyasetin merkezindeki bu türden tehlikeli boşluklar uzun süre kendi başına bırakılmaz. Bu barikat kardeşliğinin siyasi bir birlikteliğe ve örgütlenmeye tahvil edilememesi oranında düzen sahte umutlar yaratmayı başarmış, boşa çıkan enerji sandıkta soğurulmaya, siyasetin yeniden düzenlenmesi için kullanılmaya çalışılmıştı. Yalancı baharın hayal kırıklığı ile sonlanması ise kaçınılmazdı. 7 Haziran öncesi estirilen CHP-HDP rüzgârı, AKP'nin yaz sürecinde yürürlüğe koyduğu plan sayesinde, yerini umutsuz bir sessizliğe bıraktı.

Siyasetin merkezindeki o "tehlikeli" boşluk şimdi yeniden açılmış görünüyor. Bu seçimlerin ardından beklenen aksine istikrarlı değil her türlü sıradışı gelişmeye gebe bir ülke anlamına geliyor. Sadece Türkiye değil bölge siyasetindeki gelişmeler de buraya işaret ediyor.

Görülen o ki Türkiye siyaseti klasik denge mekanizmalarını artık tamamen kaybetti. Üstelik bu sefer elinde daha agresif, intikam için bekleyen bir Erdoğan var. Gerici toplumsal dönüşümün sağlanamadığı, biriken enerjinin düzen içine akıtılmadığı bir Türkiye'de AKP hem dinciliğin hem de zor mekanizmalarının gazına basmaya devam etmekte. Şöyle bir bakınca Haziran öncesi koşullara dönmüş gibiyiz.

Ancak iki dönem arasında çok temel bazı farklar var:

1) Örgütsüz bir yan yana gelişim sonuç getirmediğinin Haziran'da görül-

mesi.

2) Düzen içi aktörlerle bir çıkışın mümkün olmadığına arka arkaya gelen bir dizi seçimle tecrübe edilmesi.

3) Emperyalizmden umulan örtük beklentinin, Erdoğan'ın Suriye'de yenildiğini ve ABD planına eklenmeyi kabul etmesi sonucunda bu ülke ile gerilen ilişkilerin normalleşmesi ve göçmen kriziyle birlikte AB'nin yelkenlerini suya indirmesi üzerine kaybedilmesi.

4) Çözülüş yıllarında tasfiye edilen TSK, ulusalcı siyasetçiler, milliyetçi emniyetçiler gibi kimi 1. Cumhuriyetçilerin AKP ile açık ya da gizli ittifaka yönelmiş olmalarının eskiye dönüş nostaljisi yaşayan bazı kesimlerde hayal kırıklığı yaratması.

Bu gelişmelerin daha radikal arayışlara neden olacağını görmek zor değil. Umutsuzluk ve mutsuzluk büyük dönüşümlerin habercisi, yaratıcılığın tetikleyicisidir çoğu zaman. Çünkü sorugulamaya kapı açar. Kişiler depresyona girip çaresizlik duygusuyla hayatlarını mahvedebilirler ama toplumlar böyle davranmaz. Büyük karamsarlıklardan büyük fırtınalar boy verir.

Belki devrimin öngününde değil henüz, ama bir devrimin hangi kritik adımda yol almaya başladığını kim bilebilir...

Komünistler kendilerini dışarıda tutarak bir nesnellik tarifi yapmazlar. Komünistleri bu tabloda çekip alınca hayli çıkışsız bir tablo ile karşı karşıya kaldığımızı düşünebiliriz. Tıpkı Ekim Devrimi öncesinde Rusya'da olduğu gibi örneğin.

Ama biz varız.

■ Volkan Algan

Sokak ve siyaset

CHP ve HDP'nin majestelerinin muhalefeti değil belki ama, basit bir bildiriye bile tahammül edemeyen, bunun için tüm dünyaya rezil olmayı göze alan zorbalık ve insanları dinine göre tasnif eden, izinleri ibadet saatlerine göre ayarlayan gericilik son derece gerçek. Ama bunlar bir bütündür, birini onaylarken, diğerine karşı çıkarsanız kimse size inanmaz. İnanmıyor da.

Mesele de burada; şikâyet edilen atılığın, umut kıran tepkisizliğin altında AKP korkusu değil bu inandırıncılık, siyasete güvensizlik sorunu yatıyor.

AKP Haziran'dan bu yana yavaş yavaş siyaseti sokaktan silmeyi başardı. Ama bunu sanıldığı gibi polis gücüyle falan yapmadı. Patlayan bombalar, provokasyonlar bu sürecin sadece tuzu biberi. AKP siyaseti "anlamsızlaştırdı"; kimse anlamsızlığın peşinden koşmaz. Düzen muhalefetinin kişiliksiz adımları da siyasetin kendisine olan güvenin iyiden iyiye yok olmasına neden oldu.

"Kim vurduya" gitme korkusu, mücadeleye yabancılaşmanın bir sonucu olabilir ancak. Yoksa Haziran Direnişi sırasında da sayısız provokasyon yaşanmasına rağmen milyonlarca insan sokağı bırakmadı. Ne zaman ki bir kısır döngüye düştüğü hissedildi, orada herkes evine çekildi.

Sokak, tartışmasız olarak tekrar kazanılmalıdır. Onun kaybedilmesi solun siyasetten de düştüğünün göstergesidir. Sokağı yeniden kazanmak için emekçilerin siyasette bağımsız ve tutarlı bir taraf olarak yeniden örgütlenmesi gerekiyor. Bu yapıldığında emekçiler sokaktan ne korkacaktır, ne de sokağı etkisizleştirmek mümkün olacaktır.

Suriyelilerin sefaleti sermayeye ilaç olacak!

GÖÇ AKININI DURDURMAK İÇİN, "HAVUÇ-SOPA" POLİTİKASI UYGULAYAN VE HER TÜRLÜ YOLU DENEYEN AB'NİN DE ETKİSİYLE, ÇALIŞMA İZİNLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEME YÜRÜRLÜĞE GİRDİ. 2,5 MİLYONU AŞAN SURIYELİ TÜRKİYE'NİN EN UCUZ İŞGÜCÜ DEPOSU OLUŞTURACAK.

Suriye'ye yönelik kirli savaş ve emperyalist kuşatma sonucunda, Türkiye'deki kayıtlı Suriyelilerin sayısı 2,5 milyona ulaştı. "Geçici koruma" kapsamında Türkiye'de bulunan Suriye vatandaşlarının artık kalıcı olduğu da zaman geçtikçe netleşti. Hatta bu sayının daha da artması bekleniyor. 15 Ocak günü Resmi Gazete'de yayımlanan ve Suriyelilere çalışma izni verilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının ise alanda nasıl karşılık bulacağı henüz belirsizliğini koruyor.

AKP'nin kendi deyimiyle "Suriyeli misafirler", akın akın geldikleri Türkiye'de yoğun bir işsizlik ve açlıkla karşı karşıya kaldı. 250 binin biraz üzerinde Suriyeli, Türkiye'deki 25 ayrı kampta ikamet ederken, geri kalan 2 milyonu aşkın Suriyeliden şanslı olanları geçici, kayıtsız ve çok düşük ücretlerle başta tarım, inşaat ve tekstil sektörlerinde işe girdi; geri kalanın payına ise sokaklarda dilenmek ya da ölüm yolculuğunu göze almak düştü.

Göç akını durdurmak için, "havuç-sopa" politikası uygulayan ve her türlü yolu deneyen AB'nin de etkisiyle, çalışma izinlerine ilişkin düzenleme yürürlüğe girdi. 15 Ocak tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararda, "Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik" in Bakanlar Kurulu'nun 11 Ocak tarihli kararıyla onaylandığı belirtiliyordu.

DÜZENLEMEDE NELER VAR?

"Geçici koruma sağlanan yabancıların, çalışma izni olmadan Türkiye'de çalışamayacağını ve çalıştıramayacağını" belirttiği Bakanlar Kurulu kararı özetle şu düzenlemeleri içeriyor:

- Suriyeliler, geçici koruma kaydının yapılmasının üzerinden altı ay geçtikten sonra çalışma izni alabilecek.
- Çalışma izni başvuruları, Suriyeli işçinin bağlı olarak çalıştığı patron tarafından yapılacak.
- Çalışma izni alan işçi, asgari ücretin altında bir ücretle çalıştırılmayacak.

2 MİLYONU AŞKIN SURIYELİ GÖÇMENLERDEN ŞANSLI OLANLARI GEÇİCİ, KAYITSIZ VE ÇOK DÜŞÜK ÜCRETLE BAŞTA TARIM, İNŞAAT VE TEKSTİL SEKTÖRLERİNDE İŞE GİRDİ; GERİ KALANIN PAYINA İSE SOKAKLARDA DİLENMEK KALDI.

- Kimi özel durumlar haricinde Suriyeli işçilerin sayısı, aynı işyerinde çalışan Türkiyeli işçilerin sayısının yüzde 10'unu geçmeyecek.

- Mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak olan Suriyeliler için çalışma izni alınması gerekmeyecek. Ancak bunlara ilişkin il ve kota sınırlaması getirilebilecek.

- Çalışma izni verilmesinde, yabancıların kaldığı iller esas alınacak. Ancak İçişleri Bakanlığı, kimi illerde çalışma izni verilmesini engelleyici karar alabilecek.

Son yasal düzenleme öncesinde Türkiye'de 7351 Suriyeliye çalışma izni verilmişti. Bunlar, Türkiye'ye yasal yollardan, çoğunlukla savaş öncesi dönemde giren ve sosyo-ekonomik seviyesi daha yüksek bir toplama oluşturuyordu. Geri kalan 2,5 milyonu ise Türkiye'nin en ucuz işgücü deposu olmak bekliyordu.

Eski Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'in 2014 yılı başlarında söylediği ve kamuoyunda çok tartışılan "Gaziantep'teki 140 bin Suriyeli, fabrikalar için ilaç gibi geldi" sözleri, aslında çok çıplak bir gerçeğe işaret ediyordu. Suriyelilerin en yoğun olarak çalıştığı sektörler olan tekstil, inşaat ve tarım, zaten kayıt dışının yüksek olduğu,

güvencesiz ve düşük ücretli sektörlerin başında geliyor. Patronların bir bölümü de "bir Türkiyeli işçi çalıştıracığıma, iki üç Suriyeli çalıştırırım" diye değerlendirme yapıyor. Çalışma iznine başvuracak olanın işveren olması, yasal düzenlemenin sahada uygulanma olasılığını daha da düşürüyor.

İŞÇİ SINIFININ KALICI PARÇASI

Türkiye'deki çalışma yaşamı, adım adım kayıt dışının meşrulaştığı, çocuk emeği kullanımının yaygınlaştığı, işsizliğin DİSK tarafından açıklanan "geniş tanımlı işsizlik" verilerinin dahi çok üzerinde seyrettiği bir hale dönüşüyor.

Suriyelilerin, gittikçe kural dışılaşan çalışma yaşamının en alt tabakasını oluşturacağı açık. Uzun süredir, Türkiye'de çalışma yaşamının geldiği noktanın işçileri "geleceksizliğe" mahkûm ettiğini vurguluyorduk. Bugün gelinen noktada ise çok daha kural dışı ve bilinebilir bir çalışma yaşamı bizi bekliyor. Ve kabul edilmesi gerekiyor ki, Türkiye'de bulunan 2,5 milyon Suriyelinin, artık Türkiye işçi sınıfının kalıcı bir parçası olarak değerlendirilmesi gerekiyor.

■ Zeynep Yıldız

Fotoğraf: Onur Yurtsever

Renault işçisi yeniden ayakta

RENAULT, MAYIS AYINDAKİ 13 GÜNLÜK İŞGALİN ARDINDAN BİR KEZ DAHA HAREKETLİ GÜNLER YAŞIYOR. BEŞ BİN İŞÇİ BU KEZ TEK BİR DAKİKA FAZLA MESAIYE KALMIYOR. FABRİKA OTOPARKI TAMAMLANMAYI BEKLEYEN ARAÇLARLA DOLUP TAŞMIŞ DURUMDA.

Geçtiğimiz yıl metal işçileri için oldukça hareketli geçti. Önce Birleşik Metal, MESS üyesi 44 fabrikada 29 Ocak'ta greve gitti. Grevden kurtulmak için sekiz fabrika MESS'ten istifa etmek zorunda kaldı. Büyük yara alan patron örgütünün imdadına AKP yetişti ve grevleri durdurdu.

Aradan birkaç ay geçtikten sonra bu kez Renault işçileri ayağa kalktı. MESS ile Türk Metal'in Bosch fabrikasında, diğerlerine göre daha yüksek ücret artışı öngören bir sözleşme imzalamasının ardından aynı artışı talep eden Renault işçileri şalteri indirdi. İsyan diğer fabrikalara sıçradı. Tofaş, Ford, Türk Traktör, Coşkunöz, Mako, Ototrim gibi işkolunun önemli işletmelerinde üretim durdu. İşçiler Türk Metal'den kitlesel olarak istifa etti. MESS işkolundaki yaklaşık 120 bin işçiye ek ödemeler yapmak zorunda kaldı.

Renault işçileri, Mayıs ayındaki bu güçlü direnişi sağlayan örgütlülüğü bugüne taşımayı başarmış durumda. Birleşik Metal'e geçen işçiler bu çatı altında örgütlülüklerini güçlendirdiler.

Yarım kalan hesap

Renault işçileri Mayıs ayında başlatıkları mücadelede talep ettikleri ücret

iyileştirmesini alabilmiş değiller. Türk Metal'i etkisiz kılmış durumdadır ancak eylemlere başlamalarına neden olan düşük ücret düzeyi sürüyor. Asgari ücrete sene başında gelen artışın ardından ise kıdemli 7-8 yıl olan işçilerin isyanı bir kat daha arttı. Şimdi Renault işçileri asgari ücrete yapılan ücret artışının tüm ücret düzeylerine uygulanması için eylemlere başladı. Aslında Mayıs ayından yarım kalan hesap yeniden gündeme geldi.

İşçiler, şirket yönetiminden taleplerine olumsuz yanıt alınca fazla mesailere kalmama kararı aldılar. Fabrikada 14 Ocak'tan itibaren tek bir işçi bile fazla mesaiye kalmıyor. Fazla mesai eylemi iş bırakma eylemi kadar etkili. Fazla mesai yapılmadığında iş yetişmediği için zaman zaman bantlar duruyor. Çoğu zaman da bant hızları düşüyor. Normal şartlarda bantlardan 57 saniyede bir araç çıkıyor ve fazla mesailerin kesilmesi bazı günler 180 araca kadar eksik üretime neden oluyor. Ayrıca Renault'un fabrika içindeki otoparkı tamamlanamayan araçlarla dolmuş durumda. Eylemin beşinci gününde otoparkta 1700 tamamlan-

mamış araç bulunuyordu.

Her üniteye bir sözcü

Renault işçileri fabrikanın bütününe yayılmış bir örgütlülüğe ulaşmış durumdadır. 20 ila 40 kişiden oluşan ünitelerde işçiler kendi aralarından seçtikleri sözcülerden oluşan bir mecliste kararları alırlar. En son yapılan ünite sözcüleri toplantısında fazla mesai eylemine devam etme kararı alan işçiler, haftada iki gün vardiya çıkışlarında toplu yürüyüş yapıyor.

Renault işçilerinin bir diğer önemli talebi ise işyerinde sandık koyarak yapacakları yeni bir temsilci seçimi. Türk Metal'in işyerinde neredeyse üyesi kalmamış olmasına rağmen 12 temsilcisi bulunuyor. Dört bin Birleşik Metal üyesi Renault işçisi yapılacak yeni bir seçimle temsilcilerini belirlemek ve işyeri yönetiminin de bu temsilcileri muhatap almasını istiyor.

MESS ve devlet savunmada

İşçilerin bu taleplerinin karşılanmaması için MESS'in yoğun bir çaba içinde olduğu biliniyor. İyice köşeye sıkışan Renault yönetiminin işçilerin kararlı tutumuna karşısında vereceği tavizin diğer fabrikaların da karışmasına neden olacağından korkan MESS, bu konuda ikinci bir kâbus yaşamamak için elinden geleni yapıyor. Diğer taraftan Çalışma Bakanlığı da, işçilerin yasal düzenlemeyi aşan herhangi bir kazanım elde etmesinden çekiniyor. Örneğin asgari ücretteki artışın diğer ücretlere yansımaları bu başlıklardan biri... Bir diğeri ise yürürlükte olan bir toplu iş sözleşmesi varken, başka bir sendikandan o işyerinde temsilcisini muhatap alması.

Uzunca bir süredir ilk kez sermaye cephesi savunmada. Renault işçileri bastırıyor. Üstelik bu sefer çok önce kazanılmış bir hakkı korumaya yönelik değil, yeni haklar kazanmaya dönük bir mücadele yürüyor.

KEMAL OKUYAN

'O bildiriye hiç katılmıyorum'

Erdoğan'ın hışımına uğrayan akademisyenlerle dayanışmak isteyenlerin dilindeki kalıp buydu. Rahatsız ediciydi, çünkü bu ifade aynı zamanda bir "sigorta", bir "kalkan" olarak da iş görüyordu. Şimşekleri üzerine çekmemek, linç kültüründen bir nebze olsun korunmak için söze "bildiriye yazılanlara katılmıyorum" diyerek başlayanlar hem "demokratliklarını" koruyor hem de "bölücü örgüt propagandası" yapmamış oluyordu!

Bu ama'lı, fakat'lı tavrı alışların yaygınlaşması gerçekten de sinir bozucuydu. "Benim de annem başörtülü ama...", "ben de polis çocuğuyum ama...", "ben de Müslümanım ama..."

Konu annenin başörtüsü, babanın mesleği ya da senin inancın değildi ama söyleme gereksinimi duyuyordun, çünkü yanlış anlaşılacak istemiyordun!

Peki, bu son bildiri için ne yapacağız?

Bildirinin arkasında duramayız, bildiriye iktidarın tepkileriyle alakasız nedenlerle yanlış buluyoruz. Öte yandan Erdoğan'ın farklı nedenlerle o bildiriye imzasını koyan bir akademisyen toplama ilan ettiği savaşa sessiz kalacak da değiliz.

"Bildiriye katılmıyoruz ama..." kalıbına mı sığınacağız?

Önce şunu kabul etmek gerekiyor. Çıkış, alternatif üretmekte geç ya da yetersiz kalındığında bu türden açmazlarla karşılaşılır. Yalnız Kürt sorunu değil, her başlıkta sözünü daha etkili hale getirmediği sürece bu handikapı sürekli yaşayacağız.

Bu notu düştükten sonra söyleyeceğimiz şudur: O bildirinin temel tezi, Kürt sorununda tarafların savaş isteyenlerle barış isteyenler biçiminde oluştuğu tezi, yanlıştır. Ama'sız, fakat'sız bir biçimde yanlıştır.

Siyasi iktidarın militarist politikalara başvurması, 12 Eylül dönemini hatırlatan uygulamaları ile "çözüm süreci" arasında bir karşıtlık olmadığını, tersine şiddet ve pazarlık sarmalının sürecin doğal iki bileşeni olduğunu defalarca yazdık. Burada ölümleri, zorbalığı önemsizleştirmiyoruz; çatışmalar durmalıdır.

Ancak kimse kimseyi aptal yerine koymamalıdır.

Bugün sürmekte olan çatışmaların bir tarihi vardır. Eğer "son Kürt isyanı"ndan başlatacaksak, Kürtler adına eşitlik ve özgürlük talebiyle silaha sarılınması söz konusudur. Burada taraflar barıştan yana olanlarla savaştan yana olanlar şeklinde tanımlanabilir mi?

Hayır.

Burada kabaca üç taraf vardı. Kürtlerin eşitlik ve özgürlük talebini

O BİLDİRİNİN TEMEL TEZİ, KÜRT SORUNUNDA TARAFLARIN SAVAŞ İSTEYENLERLE BARIŞ İSTEYENLER BİÇİMİNDE OLUŞTUĞU TEZİ, YANLIŞTIR. AMA'SIZ, FAKAT'SIZ BİR BİÇİMDE YANLIŞTIR.

meşru görmeyenler; Kürtlerin eşitlik ve özgürlük talebini ve bu talebin ortaya çıkardığı gündelik pozisyonları her şeyin üstünde görenler; Kürtlerin eşitlik ve özgürlük taleplerini ulusal değil sınıfsal bir eksene yerleştirerek, Türkiye'nin toplumsal kurtuluş mücadelesinin bir parçası olarak görenler.

Bugünkü tıkanmanın kaynağında, bu sonuncu tarafın, bizlerin zayıflığı gelmektedir. Ve tıkanma savaş-barış ikileminde aşılmaya çalışılmaktadır. Aşılabilir.

"Barıştan yanayım" demek ezberimiz olmuş. Barıştan yanayız. Ancak bu birçok örnekte bir şey ifade etmiyor.

Kürt sorununda artık tartışılması gerekenler tartışılmalı.

Örneğin bildiriye şu denebilirdi: AKP ile PKK arasında yapılan görüşmelerde varılan mutabakatın şu maddeleri ihlal edilmiştir. Bugünkü çatışmalar bunun sonucudur.

Bu denemiyor, çünkü varılan mutabakatın ne olduğu tam olarak açıklanmadı, açıklanmıyor da. Peki, o zaman, Türkiye'nin bütününü ilgilendiren bir konuda "masaya otursun" demenin anlamı ne? Taraflar neyi tartışacaklar? Kim neyi temsil ediyor?

“BUGÜNKÜ TIKANMANIN KAYNAĞINDA, BİZLERİN ZAYIFLIĞI GELMEKTEDİR. VE TIKANMA SAVAŞ-BARIŞ İKİLEMİNDE AŞILMAYA ÇALIŞILMAKTADIR. AŞILAMAZ. "BARIŞTAN YANAYIM" DEMEK EZBERİMİZ OLMUŞ. BARIŞTAN YANAYIZ. ANCAK BU BİRÇOK ÖRNEKTE BİR ŞEY İFADE ETMİYOR. KÜRT SORUNUNDA ARTIK TARTIŞILMASI GEREKENLER TARTIŞILMALI.”

tılmıyorum ama...'

Dolayısıyla bildiri yandaşların ve bir kısım liberallerin iddia ettiği gibi "tek tarafa vurduğu" için değil, içeriksiz olduğu için yanlış. "İnsanım diyen ses çıkarmalı" evet ama bugünkü bölge tablosunda ve AKP'li yıllarda yaşadığımız "çözüm" pratiklerinden sonra fazlasıyla saf ve temelsiz kalmıyor mu?

Uzun süre geçti artık. Akademisyen, aydın "içerik" katmalı. Örnek olsun, "Kürtlere özerklik tanınmalı" bir içeriktir. Yanlıştır-doğrudur ayrı ama bir şey söylemektedir. "Silahlar sussun"dan ibaret bir tavrın inandırıcılığı yoktur. AKP gibi yıpranmış bir iktidarın ağzında dahi "hangi ülke silahlı bir örgüte göz yumabilir ki" sorusunun ikna ediciliğinin yüksek olduğu bilinmelidir.

"Ee, ama hükümet sözünde durmadı."

Peki, söz neydi?

Yeri geldiğinde AKP'yi destekleyen, yeri geldiğinde ona savaş açan; emperyalist ilan ettiği ABD'yi üç gün sonra "stratejik ortak" diye niteleyen Kürt siyasetinin AKP'yi söz tutmamakla suçlamasının da etkisi sınırlı.

Çünkü bir taraf sözünü tutmuyorsa diğer tarafta söz birbirini tutmuyor. Şu da bir "aydın" tavrıdır: "Silahlar

sussun çünkü bu çatışmalar Türkiye'de hangi etnik kökenden gelirse gelsin, emekçi halkın gerçek sorunlarının üzerini örtüyor, ortak çözüm yollarını kapatıyor." Çünkü burada bir doğrultu var, bir fikir var.

Dolaşıma çıkan bildiriye çok önemsedimden değil bu kadar uzatmam. Ancak Erdoğan önemsemek istedi, önemsenmesini istedi. Bir dizi neden geliyor aklıma. Belki de bu eksen hem

savaşırken hem de masada işine geliyor AKP'nin. Mücadelenin savaş isteyenlerle barış isteyenler arasında olduğu tezi AKP'ye çok yaradı şimdiye kadar.

Ergenekon'da temel tez buydu. Kürtlere karşı savaş bilerek tırmandırılmış, böylece savaşçı bir klik Türkiye'yi vesayet altına almıştı. Neredeyse özür diledi yandaşlar Öcalan'dan. Şimdi ise savaşçı klik PKK içinde.

Aynı hikâyenin değişik versiyonu. Bu hikâyeyi zamanında beğenmeyecektin!

Yakında yine masa kurulacağı söyleniyor. Belirtiler de bu doğrultuda...

Peki, o zaman ne diye bildiri çıkarılacak?

"Anlaşmaya uyulsun."

Anlaşma ne?

Erdoğan'ın başkanlığı örneğin...

Tartışacaklar ya! Anlaşmalar diyelim. Başkanlık, AB Yerel Yönetimler Şartnamesi'nden hareketle adı farklı formüle edilmiş bir özerklik.

Tarihsel mutabakat denecek. Türk-İslam-Kürt sentezi.

Biz buna "hayır" dediğimizde barış karşıtı mı olacağız!

İçeriksiz her tutum boşa düşer. İmzacı aydınların arasında ne yaptığını çok iyi bilenler vardı. Zaten devamını onlar getirdi, mesela Baskın Oran!

Bir de iyi niyetliler var. Bir şey yapmıyorum, bari imza vereyim.

Onlar imza verdiler, adamsa emir verdi. Bu sefer başkaları imza verdi, ilk imzacıları korumak için.

Buradan bir şey çıkmaz. Buradan AKP'ye karşı yeni bir isyan da çıkmaz. İçerik yok.

Örnek olsun, dinselikle ilgili ne düşünüyorsunuz? Alın size fazlasıyla somut bir başlık.

Yoksa barış olsun, çözümün imza töreni de Saidi Nursi anıtının önünde yapılsın, razı mıyız?

AKP ve HDP'li Meclis'te şakalaşırken...

'İŞİD eşittir AKP' denklemi neyi açıklıyor?

"AKP EŞİTTİR İŞİD" DENKLEMİNİN ÇOK EKSİK OLDUĞUNU SÖYLEMEMİZ LAZIM.

AÇIK Kİ, BAŞKA BAŞKA NİYETLER İÇİN KULLANILAN İŞİD, BU SEFER TÜRKİYE'NİN DE DAHİL OLDUĞU KİMİ ADIMLARIN MEŞRULAŞTIRILMASI İÇİN KULLANILABİLECEKTİR. HERKESİN KARŞI OLDUĞU BİR ÖRGÜT ÜZERİNDEN BÖLGEYİ AÇIKLAMAK ARTIK MÜMKÜN OLMUYOR.

AKP ile İŞİD arasındaki bağın Türkiye'deki birçokları açısından görünür hale gelmesi, bu örgütün Kürtlere, özellikle de Kobani'ye saldırısıyla. Suriye'deki vekâlet savaşının başından beri cihatçı örgütlere para ve silah veren, onların sınırdan geçişine göz yuman Türkiye, son iki yılda neredeyse tüm dünyada "İŞİD destekçisi" pozisyonuna düştü.

Hatırlanacaktır, İŞİD'in Musul işgali ve ardından Irak ve Suriye'deki hızlı ilerleyişi üzerine bizim yazıp çizdiklerimiz, İŞİD'in "kullanışlı" tarafına vurgu yapıyor, bölgedeki birçok aktörü (başta Kürtler) ABD'ye doğru itirdiğine, ABD'nin "katil" olarak çıktığı bölgeye "kurtarıcı" olarak girmeye çalıştığına dikkat çekiyordu. İŞİD bir tür maymun-cuktu; emperyalizmin bölgeyi yeniden yapılandırmasında çok işe yarar bir aletti.

AKP ile İŞİD arasındaki ilişki de, Esad'ın devrilmesi, Rojava'nın baskılanması ve Irak'ta Türk nüfuzunun artırılmasıyla ilintiliydi. İŞİD petroleri de hem mali olarak cabasıydı, hem de Irak Kürdistanı-Türkiye ittifakını dolaylı yoldan da olsa besliyordu. Bununla birlikte, AKP'nin "münhasır" cihatçıları İŞİD değildi. Erdoğan ve çetesi esas olarak Müslüman Kardeşler kökenli grupları ve El Kaide bağlantılı militanları (Fetih Ordusu) yemliyordu.

Peki, AKP eşittir İŞİD denklemi, bu-

İŞİD'liler Akçakale sınır kapısından Türkiye'ye giriş yapmaya çalışan mültecileri engellerken Türkiye tarafındaki askerlere gülerken bakıyorlar. Fotoğraf: Bülent Kılıç

günkü tabloyu açıklamaya yetiyor mu?

Önce verilere bakalım. Batı dünyasından Türkiye'ye gelen en büyük eleştiri, Suriye sınırını İŞİD'e kapatmamış olmasıydı. Bir hafta önce The Guardian'ın yayımladığı İŞİD belgelerine göre, Tel Abyad'ın YPG kontrolüne geçmesinden önce İŞİD kendi "vatandaşlarını" başka bölgelere transfer etmişti. Bu belgelerde taşınma işi için bazı Türk otobüs firmalarına da atıf yapılıyordu. Ancak konuyu bilen uzmanlardan Eymen Cevad el-Tamimi, örneğin "Ankara ofisi" olduğu söylenen bir otobüs firmasının gerçekten Ankara'da olmayabileceğini, Türk operatörlerine ait SIM kartı kullanan İŞİD'lilerin de Türkiye'de bulunmasının şart olmadığını, bazılarının Rakka'da olmasına rağmen bunu yaptığını kaydediyor.

Tamimi'nin aktardığına göre, Tel Abyad kurtarılanlara kadar, İŞİD elindeki topraklarında Türkiye'ye ulaşım sağlanıyordu. Ancak Tel Abyad'ın kurtarılmasından bugüne hem Türkiye'ye, hem de İŞİD'li olmayan muhaliflerin elindeki bölgelere (örneğin Halep) ulaşım yasaklandı. Ancak İŞİD, diğer "muhaliflerin"

elindeki bölgelerden kendi topraklarına, iş için gelinmesini engellemiyor. Tel Abyad'dan sonra, Türkiye'nin İŞİD ile olan sınır kapılarını daha etkili denetlediği söyleniyor. Demek ki, Batı'nın bastırıldığı şeylerden birisi olan sınır güvenliği konusunda AKP İŞİD'e karşı bazı adımlar attı.

HALEP HESABI

Türkiye'nin Halep'in kuzeyinde çevirdiği dolaplar da göz önünde bulundurulmak zorunda. Halep'in kuzeyinde Türkiye'nin bel bağladığı ana cihatçı unsurlar, içinde Nusra ve İŞİD'in bulunmadığı Marea Operasyon Odası. Hatırlanacağı üzere, yine geçen hafta, Wall Street Journal, Ankara'nın Washington'dan bu "Sünni Arap" militanları Suriye'nin içerisinde eğitimini talep ettiğini yazmıştı. Sebep sınır güvenliğinin sağlanmasıydı. AKP, YPG ile ABD'nin ve Suriye ordusu ile Rusya'nın ilerlediği Halep'in kuzeyi için kendi "projesi"ni gündeme getirdi, ancak bu projedeki merkez unsur olan silahlıların kapasitesi kimseye güven vermiyor. Türkiye'nin Halep'te sıcak bir savaşa girme ihtimalinin artmasının bir

**AKP, İŞİD'İ DEĞİL
DE, ÖSO'YU
DESTEKLEDİĞİ
ZAMAN DAHA
İYİ OLMAYACAK.
YAHUT İŞİD'LE
MÜCADELE ADI
ALTINDA HALEP'İN
KUZEYİNE
ASKER SOKMAYA
KALKIŞTIĞINDA
MEŞRU HALE
GELMEYECEK.
İŞİD BÖLGEDE
GERİLERKEN,
FAALİYET
ALANINI BAŞKA
COĞRAFYALARA
KAYDIRMAYA
BAŞLARKEN,
YAKLAŞIK BİR
SENE ÖNCE
SORDUĞUMUZ
"İŞİD KARŞITLIĞI
YETER Mİ?"
SORUSUNUN
CEVABI HÂLÂ AYNI.**

mak ve buradaki diğer etki sahibi rakibini (İran) ekarte etmek istiyor. Suriye'de ise Rusya bir açıdan ABD'nin karizmasını çizerken, öte yandan ABD'ye Suriye'den "onurlu bir çıkış" imkânı tanıdı. "ABD, Suriye'yi Rusya'ya bıraktı" haberlerinin karşılığı budur. AKP'nin ABD'yi ısrarla Suriye'ye çekmek istemesinin altında bir de bu yatıyor: Rusya ve müttefikleri ile baş başa kalma korkusu. Irak'ta ise, ABD Türkleri ve Kürtleri İran ile Rusya'ya karşı bir koz olarak kullanmayı sürdürüyor. AKP hükümeti, "uşak" rolünü Başika konusunda çok daha iyi oynuyor. İran'la nükleer anlaşmanın ve yaptırımların kaldırılmasının AKP çevresinde rahatsızlık yaratması, İran'a karşı sermayelerinin de tükenme ihtimalinin ortaya çıkması ile ilgili. AKP, Irak'taki tek kozunu elinden çıkartmak istemiyor.

Bütün bu verilerden çıkan sonuç, politik olarak dahi "AKP eşittir İŞİD" denkleminin çok eksik olduğudur. Açık ki, başka başka niyetler için kullanılan İŞİD, bu sefer Türkiye'nin de dahil olduğu kimi adımların meşrulaştırılması için kullanılabilir. Herkesin karşı olduğu bir örgüt üzerinden bölgeyi açıklamak artık mümkün olmuyor. AKP, İŞİD'i değil de, ÖSO'yu desteklediği zaman daha iyi olmayacak. Yahut İŞİD'le mücadele adı altında Halep'in kuzeyine asker sokmaya kalkıştığında meşru hale gelmeyecek. İŞİD bölgede gerilerken, faaliyet alanını başka coğrafyalara kaydırmaya başlarken, yaklaşık bir sene önce sorduğumuz "İŞİD karşıtlığı yeter mi?" sorusunun cevabı hâlâ aynı. Üstelik "hicret" eden İŞİD'ilerden farklı olarak, savaştıktan sonra memleketlerine dönen El Kaide unsurları, Türk egemenlerinin yeni kontrgerilla namzetidir. Özellikle Kürt illerine her gün sessiz sedasız başka cenazeler de geliyor. Suriye ordusu ve müttefikleri Lazkiye, İdlib ve Halep hattını temizledikçe, burada Türkiye'nin gerçekten desteklediği esas unsurlar Türkiye'ye sığınmaya başlıyorlar. Türk ve Kürt Nusra militanları, AKP için bulunmaz bir nimet. Dikkatlerin hızla "ortak düşman İŞİD'den, yukarıda özetlenen tabloya doğru kaydırılıp bir netlik ayarı yapılmasında bu nedenle bir kez daha fayda var.

■ Erman Çete

nedeni de bu. Burada da Türkiye "İŞİD'e karşı adım atan ülke" pozisyonuna gelmeye çalışıyor.

Geçtiğimiz günlerde dikkat çekmeyen bir haber Haseke'den geldi. YPG'nin yalanlamasına rağmen, çok sayıda yerel unsur Rimelan'da bir ABD hava üssünün inşasının devam ettiğine emindi. Bu üssün yalnızca ikmal için değil, askeri eğitim için de kullanılacağı söyleniyor. Ancak daha ilgi çekici olan, bu üsse gelip giden ABD helikopterlerinin bunu Türkiye'den yapması. Bütün bunlar ne anlama geliyor? Evet, birincisi, "Rojava devrimi"nin ABD üssüne verdiği izin. Ancak çok önemli iki nokta daha var: Helikopterlerin Türkiye'yi kullanarak Haseke'ye gitmesi ve ayrıca, Rimelan'da Şam yönetiminin de bulunması! Türkiye'nin "İŞİD'le savaş"a katılmasının yollarından birisi de, böylece "Kürt çözümü"nü yeniden canlandırmaktan, bir şekilde bu kartı tekrar cebine koymasından da geçiyor.

Independent muhabiri Patrick Cockburn'un, "Türkiye Suriye'de ya marjinalleşecek ya da bir savaşa girecek" kehanetinin arkasında yatan nedenler

de bunlar. Cenevre müzakerelerinden önce kendi pozisyonunu güçlendirmek isteyen AKP'nin, Kürtlere saldırı ile Suriye'de el altından iş çevirme işini birlikte yürütmesi, Halep'in kuzeyinde yeni maceralara hazırlanması, "marjinalleşme"nin önüne geçmek için atılan adımlar. Sultanahmet saldırısının da bu nedenle "tam isabet" olarak kayda geçmesi gerekiyor. Türkiye'nin İŞİD destekçisi konumdan İŞİD tarafından mağdur edilen ülke konumuna geçmesi için kan gerekiyordu, aranan kan Sultanahmet'te bulundu.

RUSYA KORKUSU

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta da, ABD ile Rusya'nın Suriye'de bir tür "siyasi çözüm" için yakınlaşmaya devam etmeleridir. ABD için her zaman öncelikli ülke Irak oldu, şimdi dikkatini tekrar Irak'a yoğunlaştı-

BAE Türkiye'de darbe mi yapacak?

DARBE İDDİASININ PAZARLIK MASASINDA AKP'Yİ KORKUTMAKTAN BAŞKA BİR AMAÇ TAŞIMADIĞI SÖYLENEBİLİR. SUUDİ ARABİSTAN İLE "HER KONUDA AYNI BAKAN" AKP'YE, SUUDİ MÜTTEFİKİ BAE TARAFINDAN DARBE YAPILMASI OLASI DEĞİL.

Birleşik Arap Emirlikleri ve Türkiye arasındaki ilişkiler AKP'nin iktidara gelmesinin ardından hızla gelişmişti. 2002-2009 arasında iki ülke arasındaki ticaret hacmi yüzde 800 artmış, karşılıklı yatırımlar hızla yükselmeye başlamıştı. Özellikle Türkiye'nin inşaat sektörü BAE'de etkin faaliyet yürütüyordu. Ancak ikili ilişkiler 2013 yılında Muhammed Mursi'nin Mısır Cumhurbaşkanlığı'nın sona ermesinin ardından hızla bozuldu. AKP Müslüman Kardeşler'den yana tavır alırken, BAE'nin, Müslüman Kardeşler'e karşı olduğu biliniyor. Türkiye'nin yaptığı Abdülfettah El-Sisi karşıtı açıklamalar, BAE başta olmak üzere neredeyse tüm Arap Körfez ülkeleri ile Türkiye'nin arasında gerginliklere yol açtı. Türkiye'nin yanında ise yalnızca Katar kalmıştı.

Bugün yandaş basın ortaya attığı BAE'nin Türkiye'de darbe yapmak istediği iddiaları da yine 2013'e kadar geri gidiyor. Middle East Monitor'de yer alan 7 Eylül 2013 tarihli bir habere göre, Filistinli bir kaynak, eski El Fetih lideri Muhammed Dahlan'ın Türkiye'ye gelerek muhalif liderlerle görüştüğünü söylüyordu. O sırada BAE'ye hükümet danışmanlığı yapan Dahlan'ın geçmişte de İsrail ajanı olması sebebiyle Filistin Kurtuluş Örgütü'nden atıldığı biliniyor. Dahlan'ın Türkiye'ye geliş amacınınınsa Mısır'da Mursi'yi deviren Temerrüt Hareketi'nin bir benzerini Türkiye'de kurmak olduğu ve bu amaçla BAE tarafından görevlendirildiği öne sürülüyordu. BAE'nin darbe planladığı söylenen tek ülke Türkiye değil. Yakın zamanlarda BAE'nin Tunus'ta da darbe planladığı söylendi. İddiaya göre Tunus yönetimini devirmek isteyen BAE, kendisine yakın bir yönetimi iktidara getirmek için çalışıyordu.

KARŞILIKLI SUÇLAMALAR

2013 yılından itibaren BAE'nin Türkiye büyükelçisi "uzun bir tatile çıkarak" Türkiye'den ayrıldı. BAE ve Türkiye arasındaki ilişkiler o kadar gerilmişti

TÜRKİYE'NİN RUSYA UÇAĞINI DÜŞÜRMEZİNDEN SONRA BÖLGEDE DAHA DA YALNIZLAŞMASI, DIŞ POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİMİ HIZLANDIRDI. İSRAİL İLE İLİŞKİLERİ DÜZELTME YOLUNA GİREN TÜRKİYE'NİN, MISIR'A DOĞRU DA ADIM ATACAĞI KONUŞULMAYA BAŞLANDI.

ki, BAE Türkiye'de 12 milyar dolarlık yatırım projelerini iptal etmişti. Türkiye tarafından yapılan açıklamalarda BAE ve Mısır, Libya'ya müdahale etmek ve silah göndermekle suçlanıyordu. BAE de benzer bir biçimde Türkiye'yi Libya'ya silah göndermekle suçluyordu. Türkiye ve BAE arasındaki ticaret neredeyse eskisinin dörtte birine kadar düşerken, Türkiye bölgesinde hızla yalnızlaşıyordu. Türkiye'nin Suudi Arabistan'a doğru attığı kimi adımlarsa samimi bulunmuyordu.

Türkiye'nin Rusya'ya ait uçağı düşürmesinden sonra bölgede daha da yalnızlaşması, Türkiye'nin dış politikasındaki değişimi hızlandırdı. İsrail ile ilişkileri düzeltme yoluna giren Türkiye'nin, Mısır'a doğru adım atacağı da konuşulmaya başlandı. Türkiye'nin Mısır ile ilişkileri düzeltmek için şart olarak Müslüman Kardeşler'in ölüm cezalarının iptalini istediği öne sürüldü. Benzer biçimde Türkiye'nin BAE ile ilişkilerini de düzeltereği ve BAE'nin Türkiye'ye yeni bir büyükelçi atayacağı konuşulmaya başlandı.

GÖZ KORKUTMA MI?

BAE'nin Türkiye'ye darbe yapacağı iddiasının ilişkile-

rin düzelmeye başlayacağını söylediği böyle bir ortamda dile getirilmesiyse ilginç. Yeni Şafak'ı çıkaran Albayrak Grubu'nun dergisi Gerçek Hayat'ta yer alan iddiaya göre, Rusya, İran ve BAE, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a kamp oluşturarak 70 milyon dolarlık darbe planı hazırlamıştı. Darbenin arkasındaki isim ise yine Dahlan olarak veriliyordu. Darbe planı çerçevesinde Ürdün istihbaratının da yer alacağı ve ilk aşamada Erdoğan'ın bu amaçla karalanacağı, sonrasında da AKP karşıtlarına parasal destek sağlanacağı iddia ediliyor. BAE'nin bir yandan PKK'ye destek vereceği, diğer yandan da ordu içinden AKP karşıtı figürleri destekleyeceği söyleniyor. Böyle bir plan BAE tarafından yapılmış olsa bile, günün şartlarında pazarlık masasında AKP'yi korkutmaktan başka bir amaç taşımadığı söylenebilir. Suudi Arabistan ile "her konuda aynı bakan" AKP'ye, Suudi müttefiki BAE tarafından darbe yapılması olası değil.

■ Tulga Buğra Işık

Muhammed Dahlan

Bir CHP klasiği

Siyaset yok, ayak oyunu çok!

"DEMOKRASİ, DEĞİŞİM VE KARDEŞLİK" ADININ VERİLDİĞİ CHP KURULTAYI'NDAN DEMOKRASİNİN YERİNE "ANAHTAR LİSTE", DEĞİŞİMİN YERİNE "POLİTİKASIZLIK", KARDEŞLİĞİN YERİNE İSE "AKP'YE KARDEŞ KARDEŞ PAYANDA OLMAYA DEVAM" KARARI ÇIKTI.

"Kurultaylar partisi" diye de anılan CHP, 35'inci olağan kurultayını yaşadı geçen hafta sonu. Dile kolay: 92 yıllık tarihine 35 olağan, 18 olağanüstü olmak üzere, toplam 53 kurultay sığdırmış bir parti. Kaba bir hesapla her bir buçuk yılda bir kurultay gerçekleştiren parti.

Peki, bunca kurultay, bunca tartışma, konuşma, nutuk ve çekışmeden geriye kalan ne?

Ne kaldı örneğin 16-17 Ocak günlerinden geriye? Kurultayı dikkatle izleyenlerin zihinlerinde, akıllarında, belleklerinde kalan bir siyasal yönelim, bir politik hat, bir ideolojik çıkış? Hayır, bunların hiçbirisi yok.

Örneğin AKP'nin son icraatı "Cuma genelgesi" CHP Kurultayı'nda hiç gündeme gelmedi.

Örneğin "babaların kız çocuklarına duydukları şehvete" dair fetvaları nedeniyle kamuoyunda tartışılan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın meşruiyeti, AKP'nin bir siyasal müdahale aracı haline gelişi hiç sorgulanmadı.

Örneğin yeni anayasa tartışmaları konusunda, "AKP'nin yeni anayasa yapma meşruiyeti var mıdır?" sorusu hiç sorulmadı.

Hatta AKP genel başkanına "Gelin özgürlükçü bir demokrasi için darbe hukukunu beraber değiştirelim" teklifinde bulunan, AKP gibi bir partiden "özgür-

lükçü bir anayasa" bekleyen, bekleyebilen, buna inanabilen bir Kılıçdaroğlu vardı kurultay salonunda!

Konuşmasında Diyanet'i kuran, ilahiyat fakültelerini kuran, imam hatip okullarını kuran, Kocatepe camisini kuran partinin CHP olduğunu üstüne basa basa söyleyen Kılıçdaroğlu, kendilerine bu yönde iftira atanları da "Allaha havale ettiğini" söylüyordu!

Ve kendince bir laiklik tarifi yapmayı da ihmal etmiyordu Kılıçdaroğlu: Laikliği "din ve inanç özgürlüğü" ve "inançların güvencesi" olarak tarif ediyordu ama "din, dinsel olan, dinsel referanslar siyasetten, devlet işlerinden, kamusal alandan tamamen dışarı çıkarılmalıdır" bile diyemiyordu.

Zaten Kılıçdaroğlu'nun konuşmasından sonra akıllarda kalan ve tartışılan tek cümle, Erdoğan'a söylediği "diktatör bozuntusu" cümlesiydi. Erdoğan'ın diktatörlüğünü de bağlaya bağlaya, "cumhurbaşkanlığı yeminine sadık kalmamasına" bağlıyordu... Erdoğan'ın başka hiç sabıkası yokmuş gibi... Erdoğan "yeminine sadık kalsa", işlediği tüm suçlardan aklanacaktı gibi...

Ve Erdoğan'a şu cümleyle ayar veriyordu Kılıçdaroğlu: "Sen bir de dindar geçiniyorsun. Dindar adamda namus ve şeref kavramı baş tacıdır. İnançlı insanda namus ve şeref kavramı çok önemlidir." Kurultay salonundakiler ne anladılar

bilmiyoruz ama Kılıçdaroğlu'nun bu cümlesinden geriye, "Dindar ve inançlı olmayan insanlarda şeref ve namus kavramı pek de önemli değil midir?" sorusu kalıyordu!

Kılıçdaroğlu'nun bu yaklaşımının, Manisa Valisi Erdoğan Bektaş'ın, sonradan özür dilemek zorunda kaldığı "Toplumda çok olumlu bir imajla algılanan başörtülü bayanlar" cümlesinden ne farkı vardı?

Siyasetsizliğin, politikasızlığın, ideolojisizliğin, omurgasızlığın başa baş yarıştığı kurultay salonunda, akıllarda kalan görüntüler ise uzun sopaların ucuna iliştirilmiş fotoğraflar ve aday sıra numaralarıyla altmış kişilik Parti Meclisi'ne girme histerisiydi.

Altmış kişilik Parti Meclisi'ne 462 aday, 15 kişilik Yüksek Disiplin Kurulu'na ise 103 aday çıkıyordu. Yani toplam 75 kişinin seçileceği iki heyete, 565 kişi aday oluyordu.

TEK AMAÇ ANAHTAR LİSTE

Genel başkanın hiçbir politik mesaj vermediği, siyasal cümle kurmadığı bir kurultayda, parti organlarına girmek isteyen adaylar ideolojik ve siyasal bir mesaj verebilirler mi? Buna gerek duyarlar mı? Tabii ki hayır... İşte o 565 adayın yegâne amacı genel başkanın "anahtar listesine" girebilmek oluyordu.

Parti Meclisi'ne girebilmek için tüm "anahtar listelerde" yer almaya çalışan, birbirine kafakol çeken, "adam adama markaj" ve "kelle hesabı" yöntemleriyle her türlü ayak oyununun döndüğü bir kurultay salonu!

Siyaset sıfır, ayak oyunu istemediğiniz kadar!

Sandıklar açıldığında: Malum sonuç... 2009 yerel seçiminde İstanbul'u kaybeden, 2011 genel seçimini kaybeden, 2014 yerel seçimini kaybeden, 2015'in Haziran ve Kasım aylarında yapılan genel seçimleri kaybeden Kılıçdaroğlu; CHP delegeleri tarafından "başarılı" bulunarak üçüncü kez genel başkanlığa seçiliyordu. Ve CHP geleneğini sürdürerek, "tüm seçimlerin mağlubu, tüm kurultayların galibi" unvanını bir kez daha hak ediyordu.

"Demokrasi, Değişim ve Kardeşlik" adının verildiği CHP Kurultayı'nda demokrasinin yerine "anahtar liste", değişimin yerine "politikasızlık", kardeşliğin yerine ise "AKP'ye kardeş kardeş payanda olmaya devam" kararı çıkıyordu.

İşte bunlar hep siyasetsizlikten!

■ Ahmet Çınar

İktisat hakkında ne okumalı?

MARKSİST DÜNYA GÖRÜŞÜNÜ BENİMSEYENLER AÇISINDAN, MARKSİST İKTİSADIN ÖĞRENİLMESİ, SINIF MÜCADELELERİNİN TEMELİNİN VE GİDİŞATININ ANLAŞILMASI AÇISINDAN GEREKLİ. MARKSİST İKTİSAT KAVRAMLARINI EN GÜZEL VE BASİT ŞEKİLDE ANLATAN, MARX'IN KENDİSİDİR. KAPİTAL İNSANLARIN GÖZÜNÜ NEDEN KORKUTUR, BİLİNMEZ!

“İktisat hakkında ne okumalı” sorusu, cevaplanması hayli zor bir soru. Bu zorluğun çeşitli sebepleri var.

Öncelikle, iktisat, üniversitelerde okutulan koca bir bilim dalı! “İktisat hakkında ne okumalı” sorusuna, “iyi birer makro, mikro, uluslararası iktisat ve para politikası kitabı okuyarak başlanmalı” yanıtı verilebilir. Tabii ki bu, “iktisatçılık”ı bir meslek olarak seçenler için gerekli. Yine de, ekonominin genel gidişatını anlamak isteyenlerin de, biraz olsun bu bilimin terimlerine aşina olmaları gerekir.

Esas zorluk da burada çıkıyor; hangi iktisadi yaklaşımın terimlerini öğrenmeli? Marksist dünya görüşünün temeli olan Marksist iktisat, ana akım iktisadın karşısına çıkan bir eleştiridir. Üretim mekanizmasına temelden bir farklılıkla bakar; buna göre, yeni bir değer üreten, ana akım iktisadın iddia ettiği gibi makineler, teknoloji veya girişimcinin yaratıcılığı değil, sadece ve sadece işçidir. Kârın kaynağı da, işçinin el koyulan emeğidir.

Bu kadar köklü bir bakış farkının sonucu olarak, Marksist iktisadın kavramlarıyla, ana akım iktisadın kavramları birbirinden oldukça farklıdır. Bu nedenle, iktisat eğitimi almış olanların da, konu Marksist iktisadı anlamaya gelince, meslekten olmayanlara pek bir üstünlükleri kalmıyor.

O halde ne yapmalıyız? Meslekten iktisatçı olmayanların bir yığın teknik bilgiyle kendilerini yormaları gerekli değil. Zaten, ana akım yaklaşımın anlattığı iktisat, gerçek hayattan oldukça kopuk ve giderek daha teknikleşen, adeta gerçek dünyada değil de bir ideal dünyada olup biteni anlatmaya yönelik bir yaklaşım. Ancak Marksist dünya görüşünü benimseyenler açısından, Marksist iktisadın öğrenilmesi, sınıf mücadelelerinin temelini ve gidişatının anlaşılması açısından gerekli. Marksist iktisat kavramlarını öğrenmek, bu kavramlarla yapılan tartışmaları anlamada kilit önem taşıyor.

MARKSİST İKTİSADI MARX'TAN OKUMALI!

Marksist iktisat kavramlarını en güzel ve basit şekilde anlatan, Marx'ın kendisidir. Kapital insanların gözünü neden korkutur, bilinmez! Kapital'in, özellikle birinci cildi, Marx'ın kendi teorisini en başından adım adım kurduğu, her kavramı teker teker, uzun uzun an-

Sinemada İktisat

İktisat tarihinin yansımalarını görebileceğimiz birçok film de var; iktisat tarihi hakkında biraz bilgi edindikten sonra bu filmleri, anlattıkları dönemi bilerek izlemek de zevkli bir uğraş olacaktır. Örneğin, Andrzej Wajda'nın yönettiği 1975 yapımı Vaatler Ülkesi filmi, kapitalizmin doğuşu ve sermaye birikimi hakkında izlenebilecek oldukça önemli bir dönem filmi. İki dünya savaşı arası dönemin ve Büyük Bunalım'ın sinemada yansımaları görülebilir.

Charlie Chaplin'in Modern Zamanlar'ı da, Büyük Bunalım döneminde ABD'de geçen ve kapitalist sistemin saçmalıklarını ele alan bir film. Son dönemde, Avrupa'daki refah devletinin çöküşü ve işçi düşmanı politikaları ele alan filmler de izlenmeli. İngiliz maden işçilerini ele alan Borunu Öttür ve İspanyol tersane işçilerini anlatan Güneşli Pazartesiler, 1980 sonrası yaşanan hak kayıpları ve işsizlik üzerine çekilmiş başarılı filmler.

lattığı, oldukça iyi tasarlanmış bir kitaptır. Tüm kavramlar, sayısal bir örnekle açıklanır, bu örnekler çoğunlukla birbirini takip eder. Kapital, aslında son derece somut bir kitaptır. Tane tane not alınarak ve sayısal hesaplar kaçırılmadan takip edilerek okunursa, oldukça iyi anlaşılacaktır. Kapital, gerçekten de korkulduğu kadar zor okunan, okumaya başlamadan önce onlarca başka kitabın hatmedilmesini gerektiren bir kitap değil. Kapital'in 1. cildini okuyup, sonra iktisat hakkında başka okumalar yaparken zaman zaman Kapital'e geri dönmek ve ilgili bölümleri tekrar okumak yöntemi tercih edilmelidir.

Marksist iktisat kavramlarını ele alan birçok kitap içinde, Yazılama Yayınevi'nin yakın zamanda Türkçeye kazandırdığı Sermayenin Sınırları, iyi bir kaynaktır. Yaşayan en ünlü Marksist yazarlardan David Harvey'in bu kitabı, Marx'ın başyapıtları Kapital ve Grundrisse'den sayısız alıntıyla üretimden bölüşüme, tüm önemli konuları açıklıyor. Harvey ayrıca, teknolojik gelişim ve finans kapital gibi daha çağdaş konulardaki tartışmaları ekliyor ve kendisinin bugünkü ününü borçlu olduğu, mekân-coğrafya ve sermaye ilişkileri tartışmalarıyla kitabı bitiriyor.

GÜNCEL TARTIŞMALARA BAZI ÖRNEKLER

Marksist kavramlara aşina olduktan sonra, özellikle 20. yüzyıl kapitalizmi ve krizler konusundaki tartışmaları okumak, hem mümkün hem de faydalı hale gelecektir. Bunun için, örneğin, Sungur Savran ve Nail Satlıgan tarafından derlenen, Dünya Kapitalizminin Krizi kitabında, özellikle Mandel, Hobsbawn gibi araştırmacıların makalelerinin ve Satlıgan'ın "Sonuç" yazısının okunması iyi olacaktır.

Dünya ekonomisi ve kriz başlıklarında soL Haber Portalı'nda köşe yazıları da yazıldı. İzzettin Önder ve Korkut Boratav'ın bu konuyla ilgili birçok makalesi okunabilir.

Bunlardan, Boratav'ın "Farklı bir kriz dalgası mı?", "Yeni bir kriz dalgası mı?" ve İzzettin Önder'in "Kapitalizm Yeni Açılımlar Bulabilir mi?" ve "Kapitalizmin Çözümleri" yazıları örnek olarak ilk akla gelenlerden.

Bu kitaplar ve yazılar, 20. yüzyıla, özellikle 20. yüzyılın son kesitlerine yoğunlaşan kaynaklar. İktisadın güncel konuları bunlar; ancak, güncel olmayan konulara, kapitalizmin yükseliş dönemine bakılmak istendiğinde, tarih kitaplarına başvurmak gerekiyor. Bunun için, Marksist bir açıdan dünya iktisat tarihine bakan Eric Hobsbawn kitapları okunabilir. Eric Hobsbawn'ın Sermaye Çağı kitabı, 19. yüzyılda sermaye birikimi ve işçi sınıfı hakkında önemli bilgiler veriyor. Bu kitap ve Hobsbawn'ın diğer kitaplarının ekonomiyi ilgili bölümleri, iktisat tarihi bilgisi açısından değerli kaynaklar.

Türkiye ekonomisi hakkında bilgi edinmek için de birçok kitap bulunmakta. Ancak bunların arasında, Türkiye ekonomisini anlatırken dünyadaki gelişmelerden de söz eden kitaplar, okuyucu açısından daha faydalı oluyor. Bu kitaplar arasında en öne çıkan, Korkut Boratav'ın Türkiye İktisat Tarihi kitabı. 1908'den itibaren Türkiye iktisat tarihini, dünyadaki ve Türkiye'deki siyasi gelişmelere göre dönemlere ayıran kitap, her dönemin üretim ve bölüşüm ilişkilerini sırayla ele alıyor.

Boratav'ın bu başucu kitabının yanında, Türkiye ekonomisine dair daha ayrıntılı kitaplar da okunmalı. Gülten Kazgan'ın Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi kitabı, uluslararası gelişmeler ışığında daha ayrıntılı bilgi veren bir kitap. Ancak bu kitaplar okunurken, ana akım iktisadın kullandığı temel kavramları ve ölçtüğü temel büyüklükleri bilmek gerekir. Örneğin, Gini katsayısı ya da cari işlemler açığı dendiğinde, internette kısa bir araştırmayla bunların ne olduğu bulunabilir.

■ Fatma Pinar Arslan

Okuma listesi

- Karl Marx, **Kapital, 1. Cilt**, Yordam Kitap 2. Baskı, 2011.
- David Harvey, **Sermayenin Sınırları**, Yazılama Yayınevi 1. Baskı, 2015.
- Nail Satlıgan ve Sungur Savran (Ed.) **Dünya Kapitalizminin Krizi**, Belge Yayınları 2. Baskı, 2009.
- Hobsbawn, Eric, **Sermaye Çağı**, Dost Kitabevi Yayınları 2. Baskı, 2003.
- Korkut Boratav, **Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009**, İmge Kitabevi Yayınları 15. Baskı, 2011.
- Gülten Kazgan, **Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi**, İst. Bilgi Üniversitesi Yayınları 4. Baskı, 2009.

Avrupa Sol Partisi **Aradığınız sola**

AVRUPA SOL PARTİSİ'NİN İNTERNET SİTESİNDE KENDİLERİNİ NASIL TANIMLADIKLARINA BAKILINCA AB'Yİ MEŞRULAŞTIRICI BİR İŞLEV HEMEN FARK EDİLİYOR. HEMEN BÜTÜN LIBERAL PROGRAMLARIN ALAMETİ GİBİ DURAN EMPERYALİZME DEĞİNİLMEMESİ DE AYNI ÇİZGİNİN ÜRÜNÜ. ANTI-EMPERYALİST BİR PROGRAMIN AB'CI OLMASI VEYA İŞÇİ SINIFINI DIŞLAMASI MÜMKÜN DEĞİL ÇÜNKÜ.

Avrupa Sol Partisi veya yaygın kullanışı ile Avrupa Solu, 2004 Avrupa Parlamentosu seçimlerine girmek üzere bir araya gelen partiler tarafından oluşturulmuş, kuruluşu 2004 Mayıs'ında Roma'da gerçekleşmiştir. Bu partiden seçilen milletvekilleri Avrupa Parlamentosu'nda Avrupa Birleşik Solu/Nordik Yeşil Solu (GUE/NGL) grubunda temsil ediliyorlar. Şu anki parti başkanlığını Fransız Komünist Partisi Genel Sekreteri Pierre Laurent yürütüyor, yardımcı başkanlarından biri ise Aleksis Çipras.

Üye ve gözlemci partilere göz atılınca Avrupa Solu içinde bulunan ve bağımsızlığını koruyan partilerin homojen olmadığı ve farklı kökenlerden geldiği görülecektir. Sosyal demokrat veya devrimci demokrat kökene sahip olanların yanında çoğunluk Komintern kökenlidir. Komintern kökenli olanlardan bir kısmı Avrupa Komünizmi etiketiyle 1970'li yıllarda sapmaya uğramış, Sovyetler Birliği karşıtı bir konuma yerleşmiştir. Diğer

European **LEFT**

bir kısmı ise 1989-90 karşı devriminden sonra Komintern üyeliği ile kazanılan özelliklerini likide etmiş ve sosyal demokratlaşmış partilerden meydana gelmektedir.

Avrupa Sol Partisi'nin internet sitesinde (<http://www.european-left.org/>) kendilerini nasıl tanımladıklarına bakılınca AB'yi meşrulaştırıcı bir işlev hemen fark ediliyor. Zaten Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılmak üzere kurulmuş Avrupa Solu, demokrasinin, barışın, dayanışmanın, sosyal devletin Avrupa'sını özlüyor. Bu söylemi AB'nin yıldızları dökülmeden önce 2000'li yılların başında "Emeğin Avrupa'sı" diye Türkiye'de de çokça duyuyorduk.

HAVADA ASILI DURAN KAPİTALİZM KARŞITLIĞI

Avrupa Sol'unun metinleri sıkça anti-kapitalist olduklarını tekrarlıyor, fakat programa benzer metinlerde bir nokta dikkat çekiyor: İşçi sınıfından ve emperyalizmden hiç bahsedilmiyor. Program tamamen sınıflarüstü olarak sunulmuş, ne işçi sınıfı, ne burjuvazi, doğal olarak ne burjuvazinin iktidarı ne işçi sınıfının iktidarı alması. Bütün program bırakın Lenin'i, Marksizmin dışına düşüyor, sol gibi gözükün bütün kavramlar havada asılı kalıyor.

Hemen bütün liberal programla-

Avrupa Komünist İnisiyatifi

2000'Lİ YILLARIN BAŞINDA "EMEĞİN AVRUPASI" DİYE TUTTURANLARIN SIKLIKLA EMEKÇİ DÜŞMANI POLİTİKALARA BAŞVURDUKLARI AVRUPA'DA "SOL" SADECE AVRUPA SOL PARTİSİ'NDEN İBARET DEĞİL. ÇOK SAYIDA SOSYALİST VE KOMÜNİST PARTİNİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ KİTADA SINIF SİYASETİNDE İSRARCI OLAN ODAKLARIN BAŞINDA AVRUPA KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİ İNİSİYATİFİ GELİYOR.

Yunanistan Komünist Partisi'nin çağrısıyla kurulan İnisiyatif, işçi sınıfı perspektifi ve emperyalizm karşıtlığı konusunda ısrarcı olması ile öne çıkıyor. İnisiyatif, kuruluş deklarasyonunda "Başka bir Avrupa'nın ancak emekçilerin mücadelesi sonucunda elde edilecek eşitlik, barış ve sosyalizm ile mümkün olacağını belirtiyor.

Aynı deklarasyonda "insanın insanı sömürmediği, yoksulluğun, sosyal adaletsizliklerin ve emperyalist savaşların olmadığı" bir sosyalist toplumun inşasının hedef alındığı açıkça ifade ediyor.

İnisiyatif, özellikle Avrupa Birliği'nin sermaye çıkarlarına ve emperyalist politikalara hizmet ettiğini vurguluyor ve "sözde" Avrupa Sol Partisi'nin buna

muhalefet etmekten uzak olduğunu altını çiziyor. İnisiyatif üyesi olabilmek için Avrupa Sol Partisi veya herhangi bir Avrupa Birliği'ne işaret eden partiye üye olmamak gerekiyor.

İnisiyatif, özellikle Avrupa'yı ilgilendiren konularda partilerin ortak mücadele başlıklarını geliştirmesi ve işbirliğinde bulunması için kuruldu. Avrupa dışındaki coğrafyalarda faaliyet gösteren komünist ve işçi partileriyle de sosyalizm mücadelesinde ortak bir dayanışma zemini geliştirilmesi de İnisiyatif'in amaçları arasında.

İnisiyatif'in sembolü enternasyonal anlamı bakımından bir hayli manidar: İnisiyatif'in logosunda sermayenin zincirini kıran bir işçi resmediliyor.

ulaşılamiyor

ÜYE PARTİLER

Sol Parti (Die Linke), **Almanya**; Avusturya Komünist Partisi (KPÖ), **Avusturya**; Volonya-Brüksel Komünist Partisi (PC), **Belçika**; Belarus Sol Parti (Adil Dünya), **Belarusya**; Bulgar Solu (BL), **Bulgaristan**; Demokratik Sosyalizm Partisi (SDS), **Çek Cumhuriyeti**; Kızıl-Yeşil İttifakı (Enhl), **Danimarka**; Estonya Sol Partisi (EÜV), **Estonya**; Finlandiya Komünist Partisi (SKP), **Finlandiya**; Sol İttifak (VAS), **Finlandiya**; Fransız Komünist Partisi (PCF), **Fransa**; Sol Parti (PG), **Fransa**; Birleşik Sol (GU), **Fransa**; İspanya Komünist Partisi (PCE), **İspanya**; Birleşik ve Alternatif Sol (EUIA), **İspanya**; Birleşik Sol (IU), **İspanya**; İsviçre İşçi Partisi (PdA), **İsviçre**; Sinn Fein, **İrlanda**; Komünist Yeniden Kuruluş Partisi (PRC), **İtalya**; İtalyan Komünistlerinin Partisi (PCI), **İtalya**; Sol Parti (Dei Lenk), **Lüksemburg**; Macaristan'ın İşçi Partisi (MM), **Macaristan**; Moldova Komünistler Partisi (PCRM), **Moldova**; Sol Blok (BE), **Portekiz**; Sosyalist Alternatif Partisi (PAS), **Romanya**; Birleşik Sol (SU), **San Marino**; Birleşik Sol (ZI), **Slovenya**; Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), **Türkiye**; Radikal Sol Koalisyon (SYRIZA), **Yunanistan**

GÖZLEMCİ PARTİLER

Alman Komünist Partisi (DKP), **Almanya**; Diğer Sol (UAG), **Belçika**; Bohemya ve Moravya Komünist Partisi (KSCM), **Çek Cumhuriyeti**; İtalyan Komünistleri Partisi (PdCI), **İtalya**; Emekçi Halkın İlerici Partisi (AKEL), **Kıbrıs Cumhuriyeti**; Yeni Kıbrıs Partisi (YKP), **KKTC**; Birleşik Kıbrıs Partisi (BKP), **KKTC**; Slovakya Komünist Partisi (KSS), **Slovakya**

rın alameti gibi duran emperyalizme değinilmemesi de aynı çizginin ürünü. Anti-emperyalist bir programın AB'ci olması veya işçi sınıfını dışlaması mümkün değil çünkü.

Avrupa Solu'nun geri kalan özelliği ise koyu bir anti-komünizm olarak göze çarpıyor. Anti-Sovyetizm, burjuvazinin Stalin korkusunun absorbe edilip ortaya saçılışı, 20. yüzyıl Avrupa tarihinin çarpıtılışı ile işçi sınıfının düşmanı ama

asıl işlevi işçi sınıfına ait kitlelerin sol bir söylemle kafasının karıştırılması olan bir özneyi ortaya çıkarıyor.

SYRIZA örneğinde olduğu gibi AB'nin krizi, yani başta Alman sermaye sınıfı olmak üzere sermaye sınıfının krizi Avrupa Solu'nun krizi haline geliyor, yaldızları dökülüyor, oynayabilecekleri alan daralıyor.

■ Erhan Nalçacı - Ezgi Göksu Kök

İNİSYATİF BİLEŞENİ PARTİLER

Avusturya İşçilerin Partisi (PdA), **Almanya**; Belarus İşçilerin Komünist Partisi (BKPT), **Belarus**; Britanya Yeni Komünist Partisi, **Birleşik Krallık**; Bulgaristan Komünistleri Partisi (SKB), **Bulgaristan**; Bulgaristan Komünistler Birliği (PBK), **Bulgaristan**; Fransa'da Komünist Uyanış (PRCF), **Fransa**; Fransa Devrimci Komünistler Birliği (URCF), **Fransa**; Gürcistan Birleşik Komünist Partisi (SEKP), **Gürcistan**; Hırvatistan Sosyalist İşçi Partisi (SRP), **Hırvatistan**; İrlanda İşçi Partisi (Páirtí na nOibrithe), **İrlanda**; İspanya Halkların Komünist Partisi (PCPE), **İspanya**; İsveç Komünist Partisi (SKP), **İsveç**; Komünist Parti (PC), **İtalya**; Letonya Sosyalist Partisi (LSP), **Letonya**; Sosyalist Halk Cephesi (SPF), **Litvanya**; Macaristan İşçi Partisi (Munkáspárt), **Macaristan**; Makedonya Komünist Partisi (KPM), **Makedonya**; Malta Komünist Partisi (PK), **Malta**; Halkın Direnişi (Rezistenta), **Moldova**; Norveç Komünist Partisi (NKP), **Norveç**; Polonya Komünist Partisi (KPP), **Polonya**; Rusya Komünist İşçi Partisi (RKRP), **Rusya**; Sovyetler Birliği Komünist Partisi (KPSS), **Rusya**; Slovakya Komünist Partisi (KSS), **Slovakya**; Yugoslavya Yeni Komünist Partisi (NKPI), **Sırbistan**; Komünist Parti (KP), **Türkiye**; Ukrayna Komünistler Birliği (SKU), **Ukrayna**; Yunanistan Komünist Partisi (KKE), **Yunanistan**

Dinselleşen Türkiye'de ilericilik yol ayrımında

Özgür Şen

Türkiye kapitalizmi ideolojik krizden çıkmak için daha fazla gericiliğe sarıldıkça ülkedeki siyasi gerginlik artacak. Gerginliğin artacak olmasının tek nedeni, Türkiye'deki ilerici birikimin tarihsel karakteri nedeniyle cesurca gerici ideolojinin karşısına çıkacak olması değil.

En geniş anlamıyla Türkiye ilericiliğinin ne denli kökten, kararlı veya cesur olduğu tartışılır. Ancak Türkiye'de ilericilik bu noktaya doğru itiliyor, çünkü düzenle uzlaşma fırsatı bulacağı ideolojik zemin hızla ortadan kalkıyor. Türkiye kapitalizminin ideolojik krizi bir tür sadeleşmeyle devam ediyor; gerici ve dinsel ideolojiler geniş bir satırı kaplarken, Türkiye'de egemen hale gelmiş düşünsel akımların da alanı daralıyor veya bu akımlar dinsel ideolojiyle zorunlu bir alışverişe giriyor.

İlginç olan ise tasfiye edilen akımların, Türkiye ilericiliğiyle temas kurma potansiyeline sahip olması. Düzen hızla ve daha da gericileşirken, Türkiye kapitalizmi ülkedeki bir toplumsal kesimle ideolojik olarak köprüleri atıyor.

Milliyetçiliğin MHP'de temsil edildiği söylenebilecek dinci gericilikle yakın akraba olan damarının bağımsız bir ideolojik varlığı uzun süredir yok. Dinci gericilik o alanı kapatalı çok oldu. Erdoğan ve çetesinin gerektiğinde herkesten daha çok milliyetçi olabildiği bir ortamda MHP'ye ancak bu ideolojinin yedek partisi olarak ihtiyaç duyuluyor. MHP, basbayağı, ayrı bir parti çatısı altında dinci gerici ideolojiye hizmet ediyor.

MHP'nin teslimiyeti, milliyetçiliğin farklı biçimlerinin, örneğin laik bir milliyetçiliğin önünü açmıyor, tam tersine milliyetçilik AKP-MHP ikilisinin kapladığının dışında kendisine bir yaşam alanı yaratamıyor. Türkiye kapitalizmi bu türden bir boşluğa izin vermediği için ilericiliğin böylesi bir milliyetçilikle ve bu milliyetçilik vesilesiyle düzenle temas etmesi de zorlaşıyor.

Türkiye'de toplumsal tabanı hep zayıf kalan ama ideolojik etkisi bu toplumsallığın çok üzerinde seyreden liberalizm de ilginç bir

dağınıklık yaşıyor. Türkiye'de solun birkaç bölmesi dışında neredeyse her yere sirayet etmiş liberalizm kitlelerin gözünü dikeceği bir ideoloji hüviyetini tamamen kaybetmiş durumda. Liberalizm yakın gelecekte de dinci gericilikten sosyal demokrasiye kadar her yerde bulaşık bir unsur şeklinde var olmaya devam edecek. Ama böylesi bulaşık bir unsurun da ilericilikle kalıcı bağlar tesis etmesinin önünde engeller var.

Dahası, pek çok düşünsel akımla alışveriş halinde olan ve ilericilikle düzen arasındaki önemli bir köprü işlevi gören Kemalizm de çoktan gözden çıkarılmış durumda.

Tek boyutlu bir milliyetçilikte ısrar eden, siyasi bir kimlik edinecek liberalizme mesafeli duran, üstelik düşünsel açıdan en verimsiz günlerini yaşayan ve benzer şekilde bir gericileşmeden medet uman uluslararası kapitalizmden ideolojik yardım alamayan bir düzen, Türkiye'yi tam boy bir dinselleşme rotasına sokar. Bu rota iki farklı sosyal demokrat parti olarak CHP ve HDP'yi de bir karar vermek zorunda bırakır. Böylesi bir ortamda, Türkiye ilericiliğinin yanında duracak bir ideolojik zemini tarif edemeyen her iki parti de, şu ana kadar verdikleri işaretlere bakılırsa, düzenin dışına değil düzenin içine, dolayısıyla gericiğin yanına doğru meyledecektir. Bu denli yalnızlaşan ilericilik sınıfsal kimliğini geri dönüşsüz bir şekilde netleştirir ve bütün gövdesiyle düzen dışına yerleşirse Türkiye'de mücadele başka bir aşamaya taşınır. Ters bu memleketin ölüm fermanıdır.

“İlericilik, sınıfsal kimliğini geri dönüşsüz bir şekilde netleştirir ve bütün gövdesiyle düzen dışına yerleşirse Türkiye'de mücadele başka bir aşamaya taşınır. Ters bu memleketin ölüm fermanıdır.”

“Mısır’daki askeri darbeden bu yana Türkiye karşıtı kampanya yürüten Birleşik Arap Emirlikleri, (BAE) Rusya ve İran’ın da desteğiyle bir darbe girişimi tezgahlıyor. Önce Arap medyası, ardından Türk medyası üzerinden bir kampanya yürütülecek. Ardından terör desteklenecek. İşin organizasyonunu Ortadoğu’nun en kirli adamı Muhammed Dahlan yürütecek. Proje için 70 milyon dolar bütçe ayrıldı.”
Yandaş gazete Yeni Şafak’ın “Erdoğan’a çok uluslu darbe planı” haberi

19 OCAK 2016

KOMÜNİSTLERİN YANITIDIR:

SİZİ DEVİRECEK 70 MİLYON O 70 MİLYON DEĞİL

Kapitalist dünyanın kirli diplomasisi! Suriye’de savaş kışkırtırken ortak olan Suudilerle AKP, Mısır’da karşı taraflarda yer alabiliyor. Böyle olunca, “Birleşik Arap Emirlikleri, Rusya ve İran’la anlaşmış, Tayyip’i devirmek için darbe planlıyorlarmış” demek de mümkün olabiliyor. Yeri geldiğinde pek övgüye değer buldukları “muhteşem” Arap kentlerinden Abu Dhabi, bir bakıyorsunuz “kalleş planın merkezi” oluvermiş.

Kendilerine topluca “İslam dünyası” adını veren ülkelerin, yeri geldiğinde birbirlerinin kuyusunu kazdıkları doğrudur. İslam dünyasının ortak değeri Amerikan dolarıdır çünkü, başka bir şey değil.

Birleşik Arap Emirlikleri’nde Erdoğan’ın kuyusunu kazmak için istekli olacak birilerinin olduğu iddiasına doğrudan itiraz etmek bu yüzden mümkün değil.

Fakat, yandaş gazetenin “darbe planı” haberinde hiç inandırıcı olmayan nokta, bunun için sadece “70 milyon dolar bütçe ayrılmış” olmasıdır.

Erdoğan’ın 10 tane bakanının evindeki ayakkabı

kutularını toplasanız bu kadar para çıkar zaten!

İktidarını korumak için gerektiğinde dağıtmak üzere bir kenarda tuttuğu paranın 10 milyar dolarlar seviyesinde olduğu söylenen bir çeteden söz ediyoruz.

Haziran seçimleri öncesinde sadece Düzce’de seçmeni yanına çekmek için 4 milyar dolarlık fon yaratabildiği söylenen bir iktidardan...

Milyarlarca dolarlık özelleştirmelerle, ülkenin en büyük değerlerini ölü fiyatına peşkeş çekmiş bir partinin hükümetinde, 70 milyon dolara ancak bir iki düşük profil bakan satın alabilirsiniz.

Ama 70 milyon sayısının bir hikmeti var.

70 milyon dolardan değil ama 70 milyonluk Türkiye’den korkmanızda fayda var.

Üstelik o 70 milyonluk Türkiye harekete geçtiğinde, Abu Dhabi’de bu sefer sizi kurtarmak için masalar kurulacağını görmek zor değil ve Türkiye’nin 70 milyonunun o masaları devireceğini de...

iletisim@kp.org.tr

www.kp.org.tr

/kpninsesi

**KOMÜNİST
PARTİ**